

การศึกษาคูณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ปริญญานิพนธ์
ของ
สมศิริ อรัญ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
พฤษภาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

371.14

ส 285 ก

๐๖

การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บทคัดย่อ

ของ

สมศิริ อรัญ

29 ก.ค. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
พฤษภาคม 2546

๒ ๖๖๖๖๖

สมศิริ อรัญ. (2546). การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ
สุเสารัจ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542

ประชากรเป็นข้าราชการครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน
431 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 โรงเรียน จำนวนครู 949 คน เครื่องมือที่
ใช้เป็นแบบสอบถามด้านความรู้เจตคติและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 63 ข้อ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม
คืนมาจำนวน 799 ฉบับ มีแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ครบถ้วนจำนวน 772 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.35
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยายหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
ทดสอบสมมติฐานความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน
แบบทางเดียว

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับมาก มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับมาก

2. ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส และวุฒิการ
ศึกษาต่างกัน มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตก
ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันและครูที่ได้รับการ
อบรมเพิ่มพูนความรู้ต่างกัน มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ เจตคติต่อการจัด
การเรียนรู้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนก
ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและการอบรมเพิ่มพูน
ความรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของตัวแปรที่มีประสบการณ์การทำงานและการอบรม
เพิ่มพูนความรู้ของครู แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรเพศ อายุ สถานภาพ
สมรสและวุฒิการศึกษาของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านเจตคติในการจัดการเรียนรู้ของตัวแปร อายุ และประสบการณ์การทำงานของครู
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ส่วนตัวแปร เพศ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา
และการอบรมเพิ่มพูนความรู้ของครู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของตัวแปรที่มีประสมการณ์การทำงาน และการ
อบรมเพิ่มพูนความรู้ของครู แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปร เพศ อายุ
สถานภาพสมรส และวุฒิการศึกษาของครู ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF THE QUALITY OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS
UNDER BANGKOK METROPOLIS CONCERNING KNOWLEDGE ,
ATTITUDES AND TEACHING BEHAVIOR AS ASCRIBED IN
THE ROYAL ACT OF EDUCATION B.E. 2542

AN ABSTRACT
BY
SOMSIRI ARUN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University

May 2003

Somsiri Arun. (2003). *A Study of the Quality of Elementary School Teachers Under Bangkok Metropolis Concerning Knowledge, Attitudes and Teaching Behavior as Ascribed in the Royal Act of Education B.E. 2542.* Master thesis, M.Ed. (Elementary Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Prapansiri Susaoraj, Assist. Prof. Dr. Siriyupa Poonswan.

This study aimed to investigate quality of elementary school teachers under Bangkok Metropolis concerning knowledge, attitudes and teaching behavior as ascribed in the Royal act of Education B.E. 2542.

The subjects comprised 949 teachers teaching in Pratom Suksa 1 - 6 from 30 elementary schools under the Bangkok Metropolis. 5 - rating scale questionnaire with 63 items was administered. 799 respondents were returned and the complete ones were 772 (81.35 %). Then data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t - test and ANOVA.

The results revealed that :

1. Knowledge of learning management as ascribed in the Royal act of Education B.E. 2542 as perceived by elementary school teachers was at a high level , attitude of learning management as ascribed in the Royal act of Education B.E.2542 as perceived by elementary school teachers was at a moderate level and behavior of learning management as ascribed in the Royal act of Education B.E. 2542 as perceived by elementary school teachers was at a high level.

2. There was no significant difference at .05 level among those of elementary school teachers with different sex , different age , different marriage status and different education level on knowledge, attitude and behavior of learning management.

The results of compare different groups on knowledge , attitude and behaviors of learning management as ascribed in the Royal act of Education B.E. 2542 for data analysis in sex , age , marriage status , education level , working experience and training on knowledge by elementary school teachers under Bangkok Metropolis revealed as follow :

2.1 There was a significant difference at .05 level among those of elementary school teachers with experience and teachers with training. But there was no significant difference at .05 level among those of elementary school teachers with sex, age , marriage status and education level on knowledge of learning management.

2.2 There was a significant difference at .01 and .05 level among those of elementary school teachers with different training. But there was no significant difference at .05 level among those of elementary school teachers with sex , marriage status , education level and training on attitude of learning management.

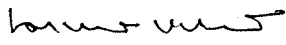
2.3 There was a significant difference at .05 level among those of elementary school teachers with working experience and training. But there was no significant difference at .05 level among those of elementary school teachers with sex , age , marriage status and education level on behavior of learning management.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

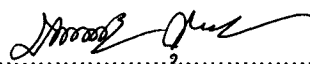
การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้
เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

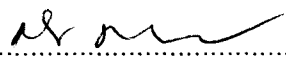
ของ
นางสมศิริ อรัญ

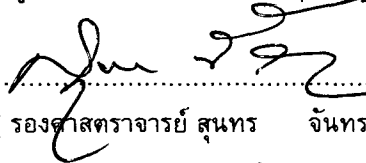
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

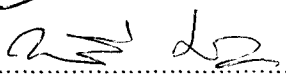
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 2 พฤษภาคม.....พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริยุภา พลสุวรรณ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ สุนทร จันทรรักษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รังสี เกษมสุข)

ปริญญาพันธ์ฉบับนี้ได้รับเงินอุดหนุน

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ ฤงศ์ราจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ ในการให้ความรู้ คำปรึกษา การแนะนำปรับปรุง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทั้งยังสละเวลาส่วนตัวของท่านให้กับผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุนทร จันทศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข ที่ให้ความกรุณารับเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีจันทร์หมาก อาจารย์อุทิศศักดิ์ นาคี และอาจารย์จารุลักษณ์ สุภพามิษฐ์ ที่รับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือและชี้แนะแนวทางปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูอาจารย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการอัครา กลิ่นขจร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระบัว คณาจารย์โรงเรียนวัดสระบัว และเพื่อนครูต่างโรงเรียนที่คุ้นเคย ที่ให้กำลังใจผู้วิจัยจนปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณพิทักษ์ วงแหวน ที่ช่วยเหลือและแนะนำการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถแปลข้อมูลการวิจัยได้สะดวกมากขึ้น

ขอขอบคุณ อาจารย์ไพฑูรย์ อรัญ และพี่ ๆ ของผู้วิจัย ตลอดจนทั้งขบใจเด็กหญิงอักษรา อรัญ ที่มีส่วนส่งเสริมให้กำลังใจทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตา อบรมสั่งสอน ปลูกฝังคุณงามความดีต่าง ๆ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถต่อสู้ต่ออุปสรรคจนประสบความสำเร็จในงานวิจัยครั้งนี้

สมศิริ อรัญ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้.....	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ	
	การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	19
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอน.....	31
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ	
	การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	47
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
	การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	51
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
	ความมุ่งหมาย สมมติฐานการวิจัย และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	71
	สรุปผลการศึกษา.....	73
	อภิปรายผล.....	74
	ข้อเสนอแนะ.....	75
	บรรณานุกรม	77
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	85
	ภาคผนวก ข หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	86
	ภาคผนวก ค หนังสือติดต่อขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย.....	89
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	90
	ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	93
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	94

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
2	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	62
3	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามเพศ.....	63
4	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรม การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ.....	64
5	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	64
6	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรม การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	65
7	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรม การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	66
8	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรม การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	66
9	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	67

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

10	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	68
11	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	69
12	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	69
13	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัด การเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	70

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้.....	28
2	การประเมินตามสภาพจริง.....	31
3	องค์ประกอบของเจตคติ.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วเกือบทุกด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และเทคโนโลยี สังคมไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่นเดียวกับประเทศอื่นในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาช่วยให้ คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะตามที่สังคมและประเทศชาติ ต้องการ ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาว่า

" งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติเพราะความเจริญและความเสื่อม ของชาตินั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว ระเบียบบ้านเมืองของ เรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่า พลเมืองของเราบางส่วนเสื่อม ทรามลงไปในความประพฤติกเล็ดเลี้ยว ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตก ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจจะเอาตัว ไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้ นอกเหนือจากเหตุอื่นแล้ว ต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้วยอย่างแน่ นอน เราต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น....." (วนิดา สิทธิธรรณฤทธิ์, 2542 : 8)

การปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปฏิรูปการศึกษาเพื่อ อนาคตคาดว่าจะสามารถปรับสังคมไทยจาก "มองแคบ คิดใกล้ ใฝ่ต่ำ " ไปสู่ "มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง " ซึ่งจะส่งผลให้คนในชุมชนและสังคมไทยมีลักษณะ " เก่งและดี " (พรชูลี อาชวอำรุง, 2541 : 7) การศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง การจัดการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการ ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้ แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้ และเพื่อให้การศึกษา เป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์เหมาะสมแก่กาล เวลาและบริบทของสังคมไทย (มณีนภา ชุตินุตร, 2542 : 39) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการศึกษา จึงได้มีการ กำหนดการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สำหรับเป็นกฎหมายแม่บทในการ บริหารและจัดการศึกษาซึ่งได้เริ่มบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 จึงทำให้เกิดการเคลื่อนไหวใน วงการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เนื้อหาสาระในกฎหมายฉบับนี้คือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาหรือการจัดระบบการศึกษาใหม่ทั้งระบบ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนว ทางการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 - 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 10) โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดคือเพื่อให้ประชาชนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพัฒนา ประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างเป็นสุข การปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศไทยประสบความสำเร็จในระดับปานกลางเท่านั้น โดยเฉพาะการขยายการศึกษาเชิงปริมาณได้งบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ในด้านคุณภาพการศึกษากลับไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเพราะพบว่าครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีคุณภาพต่ำกว่าแต่ก่อน โดยมีครูประมาณร้อยละ 20 หรือประมาณ 9,500 คน ไม่ต้องการประกอบอาชีพครู เพราะเห็นว่างานหนัก รายได้น้อย และปัญหาที่สำคัญคือ ครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพครู (อารุง จันทวานิช และไพบูลย์ แจ่มพงษ์. 2542 : 5) การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดนั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือ " คุณภาพของครู " (ถวิล มาตรการ. 2542 : 2) ที่สำคัญคือครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ต่อการสอนและสิ่งที่ตนเองสอน ทั้งมีพฤติกรรมการสอนที่สอดคล้องกับความรู้ เจตคติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้การสอนส่งผลให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา ครูจะต้องจัดแนวการเรียนการสอนที่สร้างกระบวนการคิดให้เกิดแก่นักเรียนโดยจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 โดยเฉพาะมาตรา 24 ที่กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ดำเนินการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ และคุณธรรม สนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ซึ่งครูเป็นบุคคลสำคัญมากในการนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

ดังนั้นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นจะต้องปฏิรูปครู เพราะครูเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอันสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา (ประเวศ วะสี : 41) ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์กล่าวว่า ครูในอนาคตจะต้องเป็นครูที่มีความรู้ ความสามารถตามเกณฑ์ของระดับคุณภาพครูอันเป็นสากล โดยเฉพาะคุณลักษณะอันสำคัญของความเป็นครูดีเด่น ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พบว่าพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่พระราชทานไว้ในโอกาสต่าง ๆ จะกล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญดังนี้ (วารสารการศึกษา กรุงเทพมหานคร . 2542 : 2 - 7)

1. ครูจะต้องมีคุณธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรม ขยันหมั่นเพียร เสียสละ อดทน อดกลั้น รักษาวินัย รู้จักวางตัวให้สมกับเป็นผู้มีหน้าที่สั่งสอนและอบรมเยาวชน ให้ผู้เรียนซึมซาบศีลธรรม จรรยา และวัฒนธรรมจนติดเป็นนิสัย

2. ครูต้องประพฤติตัวให้เป็นที่รักเคารพของนักเรียน ต้องฝึกฝนตนเองให้แตกฉานและแม่นยำ ชำนาญทั้งในวิชาความรู้ และวิธีสอน สามารถสอนวิชาต่าง ๆ โดยถูกต้อง กระจ่างชัด ครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความสุภาพ ความเข้มแข็งจนเป็นปกติวิสัยให้เด็กเห็น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มบุคคลหลายกลุ่มหลายฝ่ายพัฒนาเนื้อหาสาระของมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย ซึ่งกล่าวถึงคุณลักษณะของครูไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542)

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คติวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

จากมาตรฐานของครูดังกล่าว ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาท เนื่องจากการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผลจากการศึกษาคุณภาพของครูและทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน พบว่าครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีคุณภาพต่ำลงกว่าแต่ก่อน ครูส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบเดิม คือ การบรรยาย ไม่เน้นทักษะกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หรือการใช้สื่อการเรียนการสอนน้อยมาก (อารุง จันทวานิช และ ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. 2542 : 5) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงควรพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการปฏิบัติที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) คุณภาพการสอนของครูต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทัวถึง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 431 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่มเขตการศึกษา คือ กรุงเทพมหานครเหนือ กรุงเทพมหานครใต้ บูรพา ศรีนครินทร์ รัตนโกสินทร์ และเจ้าพระยา (เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร. 2543 : 12 - 13) และสำนักงานการศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้ดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของการจัดการศึกษาในความดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 431 โรงเรียนว่าจะสามารถปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายในปี 2545 โดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด (Child Centered) ตามความในหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะมาตรา 24 ที่เน้นเรื่องการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครเร่งดำเนินการให้ความรู้ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจแก่ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา ได้มีการสรรหาครูแกนนำและครูเครือข่ายเพื่อเป็นการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถตามแนวทางของการปฏิรูปการเรียนรู้ (วีรบุษ ภิณฑวนิช. 2543 : 17) ได้จัดอบรมครูเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในสังกัด และอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสำนักงานศึกษากับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒร่วมกันกำหนดแนวคิดที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 36) ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครพยายามพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้ได้รับการอบรมเรื่องของการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมของครูเป็นจำนวน 12,727 คน (เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการจัดการศึกษาของ

กรุงเทพมหานคร. 2543 : 11) ทำให้เกิดกระแสการตื่นตัวในวงการศึกษาคณะครูอาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกระดับ

นอกจากนี้ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้จัดโครงการให้การอบรมแก่ครูอาจารย์ในสังกัดเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ หมวด 4 มาตรา 24 ที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนรวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ โดยในปี 2540 มีโรงเรียนในสังกัดที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนจำนวน 48 โรงเรียน เริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้งบประมาณในการอบรมประมาณ 40 ล้านบาท (เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร. 2543 : 18) และขยายผลดำเนินการเพิ่มอีก 203 โรงเรียน ดำเนินการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ใช้งบประมาณ 20 ล้านบาท ต่อมาในปี 2542 เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการอีก 179 โรงเรียน จนครบทุกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนผ่านการอบรมจำนวน 4,252 คน และยังมีโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโครงการอื่นอีก ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มภาษาไทย โครงการอบรมครูสอนคณิตศาสตร์ และโครงการอบรมครูสอนวิทยาศาสตร์ ซึ่งแต่ละโครงการได้เน้นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะได้มีโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพครูในรูปแบบต่างๆ หลายโครงการ แต่ยังไม่มีการศึกษาว่าครูในสังกัดกรุงเทพมหานครมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจศึกษาว่าครูอาจารย์ในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยนี้เสนอต่อสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ สามารถจัดการเรียนรู้สอดคล้องตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเจตคติของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการอบรมเพิ่มพูนความรู้

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยจะทำให้ทราบคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของครูในระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 431 โรงเรียน แบ่งเป็น 6 กลุ่มเขตการศึกษา จำนวนครู 12,727 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จาก 6 กลุ่มเขตการศึกษา กลุ่มเขตการศึกษาละ 5 โรงเรียน จำนวนครู 949 คน ซึ่งประมาณจากการเปิดตารางของยามานะ มีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2538 : 298)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ครูผู้สอน

1.1 เพศ จำแนกเป็น

- 1.1.1 ชาย
- 1.1.2 หญิง

1.2 อายุ จำแนกเป็น

- 1.2.1 ระหว่าง 21 - 30 ปี
- 1.2.2 ระหว่าง 31 - 40 ปี
- 1.2.3. ระหว่าง 41 - 50 ปี
- 1.2.4 ระหว่าง 51 - 60 ปี

1.3 สถานภาพ จำแนกเป็น

- 1.3.1 โสด
- 1.3.2 สมรส แต่ไม่มีบุตร
- 1.3.3 สมรส และมีบุตร
- 1.3.4 ม่าย

1.4 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

- 1.4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 1.4.2 ปริญญาตรี
- 1.4.3 สูงกว่าปริญญาตรี

1.5 ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น

1.5.1 ไม่เกิน 5 ปี

1.5.2 6 - 10 ปี

1.5.3 11 - 15 ปี

1.5.4 16 - 20 ปี

1.5.5 มากกว่า 20 ปี

1.6 ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.9.1 ไม่เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้

1.9.2 เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง

1.9.3 เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ 2 ครั้ง

1.9.4 เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้มากกว่า 2 ครั้ง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพของครู 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ความรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4

2.2 เจตคติของครูต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4

2.3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณภาพของครู

หมายถึงคุณภาพในด้านคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของครูโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่

1.1 ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจตามการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.2 ด้านเจตคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3 พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24

2. การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ครูต้องจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

2.2 การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ ครูต้องจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะกระบวนการคิด ผู้เรียนสามารถคิด ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนรู้จักการตั้งปัญหาและหาวิธีการแก้ไขปัญหได้อย่างเหมาะสม

2.3 จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและได้ฝึกปฏิบัติ ครูต้องจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถอธิบายและสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ ครูนำประสบการณ์จริงในสังคมและชุมชนมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย

2.4 การจัดการเรียนการสอนอย่างผสมผสานความรู้หรือบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และสมดุล ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม ครูนำเนื้อหาวิชา ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงหลอมรวมกันให้เป็นเรื่องเดียวกัน หรือนำเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เข้ามาสอดแทรกในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

2.5 การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้าง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนควรให้ร่มรื่นน่าอยู่ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ผู้เรียนสามารถใช้สื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการศึกษาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

2.6 การจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ครูต้องจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตลอดจนนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากญาติ พี่น้อง พ่อแม่ เพื่อนบ้าน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน ฯลฯ

2.7 การประเมินผู้เรียน ให้พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรม การเรียนขณะร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ทั้งนี้ ในการประเมินคุณภาพของครูใช้แบบวัดตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert's Scale) ด้วยการนำ ข้อความที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง กำหนดการให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ให้คะแนนช่วงความรู้สึกเท่าๆ กัน เป็น 5 ช่วงแบบต่อเนื่อง

5	หมายถึง มากที่สุด
4	หมายถึง มาก
3	หมายถึง ปานกลาง
2	หมายถึง น้อย
1	หมายถึง น้อยที่สุด

3. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การจัดการศึกษา มีจำนวน 431 โรงเรียน

4. ครูผู้สอน

หมายถึงครูอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน

2. ครูที่มีอายุต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน

3. ครูที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน

4. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน
5. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน
6. ครูที่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแยกตามหัวข้อ ได้ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้

การจัดการศึกษาของไทยในอดีตที่ผ่านมายึดความสะดวกของ " ผู้จัดการศึกษา " และ " ครู " เป็นหลัก ไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้เรียนไม่มีทางเลือกในเรื่องที่จะศึกษา แต่ต้องรับการศึกษาตามความสะดวกของผู้จัด ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงพลิกการศึกษาไทยให้เปลี่ยนไปจากเดิม เริ่มต้นด้วยความเชื่อในเรื่องสมองของมนุษย์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นกระบวนการตลอดชีวิต ตั้งแต่ก่อนเกิดไปจนกระทั่งตาย เชื่อว่าการศึกษเป็นกระบวนการที่จะส่งเสริมให้มนุษย์ได้พัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และสังคม เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยให้สู่สังคมยุคใหม่ที่พึงปรารถนาและดำรงอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี หัวใจสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดบทบาทและความสำคัญของ " ผู้เรียน " เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการทางการศึกษาและให้จัดการศึกษาเพื่อผู้เรียน

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 1 - 10)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538 : 1) ได้ตั้งจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า เพื่อให้ประชาชนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมโลกอย่างเป็นสุข จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยผู้ที่ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถ และคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญต่อไป เป็นผู้มีความสุขพลานามัยดี ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้ใฝ่รู้และสามารถแสวงหาความรู้ เป็นผู้มีความสามารถในทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ ความเป็นประชาธิปไตย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทยและความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ เป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาไทยให้สูงขึ้น
2. เพื่อบรรเทาปัญหาที่ประสบอยู่
3. เพื่อลดช่องว่างคนรวยคนจน
4. เพื่อให้นักเรียนและครูมีความสุข

จากเป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็น 4 ด้านต่อไปนี้ คือ (1) การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา (2) การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (3) การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และ (4) การปฏิรูประบบบริหารทางการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา . 2539 : 1 - 15)

และในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานพื้นฐาน ในด้านบรรยากาศของการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านบุคลากรที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ สำหรับใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และมุ่งเน้นสนับสนุนสถานศึกษาที่ด้อยเป็นอันดับแรก

เมื่อเปรียบเทียบการศึกษาของไทยกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียแล้ว ปรากฏว่าการศึกษาของไทยด้อยกว่าประเทศอื่นเกือบทุกด้าน (รุ่ง แก้วแดง . 2543 : 49 - 51) ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ประการที่หนึ่งเกี่ยวกับระบบการศึกษา สิ่งที่คุณเรียนในโรงเรียนและห้องเรียนเป็นเรื่องที่แยกจากวิถีชีวิตจริง การศึกษาไม่สอดคล้องกับชีวิตและสังคม การเรียนสิ่งที่ไกลตัวทำให้เข้าใจยาก ทำให้ผู้เรียนเกิดการละเลยและถูกวัฒนธรรมของท้องถิ่นและละทิ้งถิ่นฐานทำให้ชุมชนล่มสลาย ประการที่สองการศึกษาทำลายศักยภาพทางสมองของเด็ก เพราะเน้นการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ไม่พัฒนากระบวนการคิดทำให้การพัฒนาคนอัจฉริยะของไทยสู้ต่างประเทศไม่ได้ ประการที่สามเป็นเพราะคุณภาพการเรียนต่ำ ตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษา งานวิจัยทางการศึกษาของไทยมีน้อยมาก ทำให้การศึกษาไม่องอาจ ประการที่สี่การยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ผู้เรียนมีหน้าที่เพียงจดและจำสิ่งที่ครูบอก ซึ่งควรมีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ใหม่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแทน ประการที่ห้าด้านการประเมินผล ส่วนใหญ่การประเมินผลเพื่อตัดสินการเลื่อนชั้น แต่มีได้นำการประเมินนั้นมาปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ประการที่หกระบบการศึกษาไทยรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้โรงเรียนไม่มีอิสระในการบริหารการศึกษา การบริหารเป็นไปตามนโยบายของส่วนกลาง ประการที่เจ็ดการผูกขาดการจัดการศึกษาไว้ที่โรงเรียนเพียงแห่งเดียว มีความเชื่อว่านักเรียนต้องมาโรงเรียนเท่านั้นจึงจะเรียนรู้ได้ ทำให้ละเลยบทบาทของครอบครัว สถาบันศาสนา ชุมชน ฯลฯ ประการที่แปดด้านหลักสูตรไม่สนองตอบความต้องการของชุมชน ซึ่งชุมชนแต่ละท้องถิ่นมีข้อแตกต่างกัน และประการสุดท้ายประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จากคามผิดพลาดของการศึกษาไทยดังกล่าวข้างต้น เกิดขึ้นเพราะการศึกษาของไทยไม่ได้เตรียมคนให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลก ไม่ได้เตรียมคนให้รู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ไม่ได้เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาที่เพียงพอและทั่วถึง ไม่ได้ฝึกคนให้มีระเบียบวินัยต่อตนเองและสังคม การพัฒนาประเทศจึงไร้ระเบียบและทิศทาง ขาดโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ความล้มเหลวของการศึกษาไทยที่เน้นการท่องจำทั้งในกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล ขาดการฝึกฝนให้รู้จักคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ความแตกต่างทางมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา รวมทั้งความไม่เสมอภาคทางโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและอัตราการเรียนรู้ต่อระดับต่าง ๆ ที่ยังต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน ปรากฏว่าการศึกษาของไทยด้อยกว่าในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2541 : 1 - 20)

ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาจะต้องเริ่มต้นที่การเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง . 2541 : 175) การศึกษาเป็นของปวงชนทุกคน (Education for All) และทุกคนทุกหน่วยของสังคมต้องร่วมพลังเพื่อการศึกษา ผู้รับการศึกษาคือคนทุกคนในสังคม และผู้จัดการศึกษาคือทุกหน่วยของสังคม

นอกจากนี้ รุ่ง แก้วแดง (2543 : 42 - 47) ได้สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการศึกษาของไทยไว้ 10 ประการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้เห็นถึงความสำคัญที่จะต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ในสังคมไทย ดังต่อไปนี้

1. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญมากที่สุด การเรียนการสอนของไทยเป็นการทำลายมากกว่าการส่งเสริมศักยภาพของคน หรือยิ่งเรียนยิ่งโง่งง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้การเรียนรู้เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนไทย

2. การจัดบริการทางการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีอยู่มากมาย หลายกลุ่ม ซึ่งหลายฝ่ายกำลังช่วยกันจัดการศึกษาให้ในรูปแบบที่หลากหลาย แต่ยังไม่ค่อยจริงจังสามารถดำเนินการได้เพียงร้อยละ 5 - 10 เท่านั้น ทั้งระดับประถมหรือมัธยม แต่เมื่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กำหนดไว้ว่าต้องจัดการศึกษาให้กับทุกคน ต่อไปการให้บริการทางการศึกษากับกลุ่มคนด้อยโอกาสจะหลากหลายและทั่วถึงมากขึ้น

3. การคืนอำนาจการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนและทุกกลุ่มในสังคม ในอดีตการศึกษาของคนไทยจะอยู่กับผู้เรียน ครอบครัว วัด และชุมชน แต่เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาให้มีระบบโรงเรียนขึ้นมา คนไทยส่วนใหญ่กลับเข้าใจว่า การศึกษาคือการไปโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งเป็นการเข้าใจผิด ฉะนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้คืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ประเทศไทยจัดการศึกษาได้ไม่ดีทุกระดับ ตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษาเพราะเราไม่มีระบบการประเมิน หน่วยงานใดจะจัดการศึกษาอย่างไรก็ไม่มีใครว่า การศึกษาของไทยจึงด้อยกว่าประเทศอื่น ถ้าจะพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ต้องนำระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานมาใช้ เพื่อประเมินการศึกษาที่จัดอยู่ว่าดีหรือไม่อย่างไร เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาไม่ใช่เพื่อจับผิด

5. การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและถกเถียงกันมานาน ควรให้สถานศึกษามีรูปแบบอิสระในการบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพ

6. ครูและผู้บริหารการศึกษา เป็นเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง เพราะถ้าครูและผู้บริหารไม่ตอบรับแนวความคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จค่อนข้างยาก การสร้างให้ครูและผู้บริหารเป็นครูมืออาชีพมากขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

7. ทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรและการจัดสรรงบประมาณการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้น เพื่อเป็นการแข่งขันระหว่างสถานศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างหนึ่ง แต่ต้องคำนึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

8. สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ความพร้อมในเรื่องสื่อและเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญเมื่อต้องการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 กำหนดไว้ว่าต้องนำทรัพยากรเพื่อการสื่อสารมาใช้โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดด้านการศึกษา ซึ่งเดิมการศึกษานำมาใช้้น้อยมาก เพราะต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูงเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้

9. อุดมศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษามีรายละเอียดค่อนข้างมาก การปฏิรูปการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่มีกระทรวงศึกษาธิการดูแลการอุดมศึกษาเฉพาะทางและทบวงมหาวิทยาลัยดูแลมหาวิทยาลัย

ทั้งของรัฐและเอกชนมาร่วมเข้ากับกระทรวงใหม่ คือ กระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำหน้าที่กำกับดูแลการอุดมศึกษาโดยรวม

10. การศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ภายในปี 2545

จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทยสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภท โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2. จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม จัดทำหลักสูตรทุกระดับทุกประเภท ภายใต้หลักการสำคัญต่อไปนี้

2.1 สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ และเน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการสร้างความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต

2.3 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

2.4 ให้ผู้เรียนนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัว ชุมชนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.5 กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนให้โรงเรียนและสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนา และเพิ่มเติมมาตรฐานพื้นฐานดังกล่าวตามความต้องการและความเหมาะสม และให้องค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของการจัดการศึกษาวิชาชีพ

2.6 ให้ประชาชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการกำหนดแบบเรียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

3. เร่งปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู ให้มีเนื้อหาวิชาชีพครูมากขึ้นเพื่อมุ่งเน้นคุณภาพของผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพครู

4. จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยเน้นเป็นพิเศษในด้านพื้นฐานทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่สูงขึ้น

5. ปฏิรูปการเรียนภาษาต่างประเทศ ให้นักเรียนมีโอกาสนพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

6. เร่งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพโดยการพัฒนา รูปแบบเทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้สามารถให้บริการสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

7. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหาตลอดจนเพิ่มความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่างเรียน

8. เร่งรัดจัดการเรียนการสอนประชาธิปไตยให้บังเกิดผล โดยการพัฒนาหลักสูตรประชาธิปไตยแบบยั่งยืน และส่งเสริมให้ผู้เรียนที่อยู่ในอาชีพครูให้ปฏิบัติตนอยู่ในวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อเป็นแบบอย่าง และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

9. ปฏิรูประบบการวัดผลให้เป็นมาตรฐานตามที่กำหนด เป็นพฤติกรรมกรรมการแสดงออกจริงของผู้เรียน และใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอนสำหรับการคัดเลือกผู้เรียนทุกระดับ ทุกประเภท ให้ใช้ผลการเรียนสะสม ลดความสำคัญของการสอบ และเพิ่มโควตาการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ

10. พัฒนาและสนับสนุนสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้เป็นเครือข่ายรองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 5 - 25)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการศึกษายาจะสำเร็จลงได้ต้องปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งครูเป็นหัวใจหลักของการปฏิรูปในด้านนี้

ความหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีการในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเต็มศักยภาพ และเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย

การจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนท่องจำ และเรียนอย่างเฉื่อยชาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีลักษณะที่เหมาะสมที่จะอยู่ในสังคมได้ จำต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุขจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ (สมเดช สีแสง และคนอื่น ๆ. 2544 : 24 - 25) เป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้นั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้ เป็นเด็กดี ขยัน อดทน พร้อมจะทำประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น แสวงหาความรู้เป็น มีเครื่องมือในการหาความรู้ทั้งภาษา คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี คิดวิจารณ์ญาณได้ แก้ปัญหาเป็น คิดสร้างสรรค์ สื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิดได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพกาย ใจสมบูรณ์และเข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1 - 11)

วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อมุ่งให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

นอกจากรูปแบบการเรียนการสอนที่จะต้องเปลี่ยนไปเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้เรียนโดยปฏิบัติ เพื่อวิธีที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักรวบรวมและพัฒนาองค์ความรู้ รู้จักการคิดวิเคราะห์ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ไม่เรียนแบบท่องจำอย่างเก่า ครูผู้สอนก็ต้องเปลี่ยนบทบาทและจัดรูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ ต้องจัดสภาพแวดล้อมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า และพัฒนาองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องฝึกให้รู้จักคิดแบบสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่

แนวทางการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ เป็นภารกิจหลักของการปฏิรูปการศึกษา ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กำหนดไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ตั้งแต่มาตรา 22 - 30 ซึ่งเป็นหมวดที่มีความสำคัญ

มาก ถ้าหากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ก็จะสามารถปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาของชาติได้สำเร็จ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. 2520 : 192) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

✓ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นสำคัญได้ 3 ประเด็นคือ

1.การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้หมายความว่าจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในมาตรา 4 ตักศิรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง คำว่าตักศิรีความเป็นมนุษย์ หมายถึงมนุษย์มีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิในชีวิตของตน มนุษย์มีฐานะเป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาได้ พร้อมกับมีศักยภาพที่จะร่วมกับมนุษย์ผู้อื่นพัฒนาสังคมได้ มนุษย์จึงมีอิสระพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง และตามรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 43 ววรรคแรกว่า " บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย " การจัดการศึกษาดังกล่าวต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้และคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียนต้องเจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพและสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอ สร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดเป็น พึ่งตนเองได้ เอื้อต่อการดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม

2. ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้โดยให้ออกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เองโดยมีส่วนร่วมในการสร้างผลิตผลที่มีความหมายแก่ตนเอง การเรียนรู้ที่มีพลังความคิดมากที่สุดเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง สิ่งที่ตนเองชอบและสนใจ และด้านกระบวนการเรียนรู้ ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการออกแบบกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นระบบ และที่สำคัญที่สุดต้องเน้นประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้คือการค้นหา การปฏิบัติแสดงว่าจริง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องตรงกับสภาพจริงในวิถีชีวิตของผู้เรียนในชุมชนและสังคม บรรยากาศการเรียนรู้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้สมองทุกส่วน (Whole Brain Approach) มีส่วนร่วมเสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงตามลำดับขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เพราะแต่ละบุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน ซึ่งการ์ดเนอร์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญาและได้จำแนกความสามารถของคนได้ 10 ประเภท คือ ด้านภาษา ตรรกและคณิตศาสตร์ ดนตรี การเคลื่อนไหว ศิลป / มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล / การสื่อสาร ด้านความรู้สึก / ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ด้านความเข้าใจธรรมชาติ ด้านจิตวิญญาณ (spiritual) และด้านจิตนิยม (existential) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับความสนใจและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจะส่งผลเสริมสร้างศักยภาพ ความเก่งหรือความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2544 อ้างอิงจากการ์ดเนอร์)

อุษณีย์ โพธิสุข (2542 : 40) กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นกลยุทธ์ในการสอนรูปแบบใหม่เพื่อเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มีหลักการสอนดังนี้

1. มีกิจกรรมหลากหลาย ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ การสอนต้องตอบสนองวิธีการทำงานของสมอง (Whole Brain Approach) ที่แตกต่างกัน ลักษณะของจิตวิทยาที่ต่างกัน
2. การสอนที่เน้นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดระดับสูง เช่น การคิดอย่างมีการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผล ตรรกะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างอภิปัญญา ฯลฯ
3. การสอนแบบบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
4. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนควรมีสิทธิในการกำหนดทิศทางในการเรียนรู้ เสนอสิ่งที่อยากเรียนรู้
5. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมทั้งสังคม และสังคม ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
6. การพัฒนาหลักสูตร การวางแผน การสอน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกัน
7. เน้นการสอนทั้งรูปแบบเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึก (Subconscious) และจิตสำนึก (Conscious)
8. เวลาในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นเวลาที่ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้แสดงออก หรือทำกิจกรรม ครูลดบทบาทการควบคุมและการใช้เวลากำกับดูแลและสั่งสอน
9. การสอนไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น

ทิตนา แชมมณี (2540 : 5) ให้แนวคิดไว้ว่า การสอนแบบเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Participation) กับปรัชญาเบื้องต้นของการจัดการศึกษาที่ว่า ต้องจัดให้นักเรียนได้พัฒนารอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา จึงจะสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

วิมลนพร กระจับทุย (2541 : 9) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนา " ผู้เรียน " ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการให้ยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ต้องการอย่างได้ผล

ประเวศ วะสี (2543 : ก) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง สถานการณ์จริงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงต้องเอาผู้เรียนแต่ละคนเป็นตัวตั้ง ครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรม และการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย

โกวิท ประวาลพฤษย์ (2543 : 4) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งหลาย ที่สำคัญที่สุดคือต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจเอง ผู้เรียนจะต้องกำหนดเอง ตัดสินใจเองว่าเขาจะไปทางไหน ไปอย่างไร เพราะฉะนั้น ตรงนี้จึงเป็นที่มาของการเรียนรู้ที่เราเรียกว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการทั้งหลายที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สอนต้องรู้จักการจัดเงื่อนไข

สมณฑา พรหมบุญ (2543 : 11) ได้กล่าวถึงปรัชญาพระราชดำรัสตอนหนึ่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังนี้ " แนวโน้มการศึกษาในทศวรรษหน้าอีกอย่างหนึ่งที่มักจะได้ยินได้ฟังกันอยู่ทุกวัน คือ การศึกษาที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ใน 2 - 3 วันนี้ ไปที่ไหน ทุกคนก็พูดให้ฟังถึงเรื่องนี้ แต่ก็ไม่ได้อธิบายอะไร ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้ไปอบรมด้วย ทำให้ไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร ก็ต้องแต่งเอาเอา

เข้าใจว่า วิธีการส่วนหนึ่งของการศึกษาที่ให้นักเรียนหรือเด็กเป็นศูนย์กลางนี้ เป็นสิ่งที่สอนกันมานานแล้ว ตอนข้าพเจ้าเด็ก ๆ ก็เคยได้รับการศึกษาแบบนี้ คือ ครูเอาใจใส่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ ด้วยการใช้ สุ จี ปุ ลิ และการศึกษา 4 อย่าง คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา "

สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2543 : 122) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดต้องเริ่มจากความต้องการและมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อย่าให้ผิดธรรมชาติของความเป็นจริงต้องเป็นไปตามชีวิตของผู้เรียน ให้ผู้เรียนร่วมกันเลือกสรร จัดสร้างตามความพอใจไม่จำกัดพื้นที่การเรียนรู้ เพียงแค่ห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นงเยาว์ แซ่เพ็ญแซ (2540 : 35) กล่าวว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จะต้องปรับเปลี่ยนอย่างจริงจัง โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นการคิด การวิเคราะห์ การวิจัย สร้างองค์ความรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นการมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด มีส่วนร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 12) ในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13) ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยา การประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 5 ได้กล่าวถึงครูว่า ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 14) ผู้เรียนจึง มองเห็นความสำคัญของตนเอง จะเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาท ที่ยึดติดและเชื่อมั่นในอดีตว่า ครูคือผู้รู้ และจะต้องถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการบอกสิ่งที่ครูรู้ให้ ผู้เรียนจำ ทำตามครูให้ได้ และครูเก่งในความเชื่อในอดีต คือครูที่สอนแล้วนักเรียนทำข้อสอบได้คะแนน สูง ๆ เพราะบทบาทของครูในปัจจุบันจะต้องเปลี่ยนจากผู้สั่งการ บอกความรู้ให้แก่ผู้เรียนมาเป็นผู้จัดการ คู่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียน (สมเดช สีแสง และคนอื่น ๆ. 2544 : 37 - 39) และครูที่เก่งจะต้องสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ สะท้อนผลงานที่เกิดจากกระบวนการ เรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเส้นพัฒนาแห่งความเป็นคนที่เก่ง ดี และมีความสุขด้วยวิธีการที่หลากหลายเช่นกัน

การจัดการเรียนรู้ตามมาตรา 24 นี้จะต้องสอดคล้องกับการเรียนรู้ 5 ลักษณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 17) ดังนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง
3. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น
4. การเรียนรู้แบบองค์รวม
5. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

องค์ประกอบของการเรียนที่มีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 32 - 39) ควรประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 6 ประการคือ

1. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์ที่มีหัวใจและสมอง
2. ครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง
3. เด็กเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา
4. เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ
5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่ม

เติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ

6. สิ่งที่เราเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดความสุขในการเรียน (กิตยวดี บุญชื่อ และคนอื่น ๆ . 2540 : 32 - 84) มีดังนี้

1. บทเรียนควรเริ่มจากง่ายไปยาก คำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการยอมรับ ของเด็กแต่ละวัย มีความต่อเนื่องในเนื้อหาวิชาและขยายวงไปสู่ความรู้แขนงอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ต่อชีวิตและโลกรอบตัว

2. วิธีการเรียนสนุกไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของนักเรียน การนำเสนอเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ยัดเยียดหรือกดดัน เนื้อหาที่เรียนไม่มากเกินไปจนเด็กเกิดความล้าจนเด็กหมดความสนใจ

3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดในแนวต่างๆ ของเด็ก รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ จากการประมวลข้อมูลและเหตุผลต่าง ๆ คิดปัญหาอย่างมีระบบ

4. แนวการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสความงามและความเป็นไปของสรรพสิ่งรอบตัว บทเรียนไม่จำกัดสถานที่ หรือ เวลา และทุกคนมีสิทธิ์เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

5. มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้น ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ภาษาที่ใช้ในการจูงใจเด็กนุ่มนวลให้กำลังใจและเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์

6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนเข้าใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างชัดเจนคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนจนรู้ชัด (Learn to Know) เรียนจนทำได้ (Learn to Do) และเรียนเพื่อจะเป็น (Learn to Be)

7. การประเมินผล มุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กโดยรวมมากกว่าจะพิจารณาจากผลการทดสอบทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลตนเองด้วย

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 14 -16)

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลายทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษานอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา
อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุม
ชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประส
บการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้
ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 จะสำเร็จได้นั้นถือ
ว่า ครูเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการปฏิรูปการเรียนรู้

ครูในฐานะผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการหรือผู้กำกับการเรียนรู้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการที่จะจัด
กระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน จะต้องเอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัว
ตั้ง และมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ฉะนั้นในการเรียนรู้ที่แท้
จริงจะต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เสนอในสิ่งที่
อยากรู้ ไม่ใช่ครูอยากสอน เลือกวิธีการ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูไม่ควรกำหนดรูปแบบวิธีการเรียนรู้
แหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน แต่ควรคอยส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความอยาก
ใคร่รู้แสวงหาแหล่งเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา แล้วเราจะพบว่าบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาส
เลือกและมีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอน เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ผู้เรียนมีความสุขกับ
สิ่งที่ค้นพบสู่องค์ความรู้ได้ด้วยตนเองของผู้เรียนเป็นความรู้ที่มีความหมายและถาวร (ประเวศ วะสี. 2542 :

8 - 11)

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพ
พร้อมที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัด
ดำเนินการอบรมครูในสังกัดให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร. 2543 : 17 - 34) ซึ่งได้แก่
โครงการต่อไปนี้

1. โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน
2. นโยบายการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และการใช้ห้องพิเศษให้คุ้มค่า
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การประชุมสัมมนา การจัดนิทรรศการ การจัด
โรงเรียนทดลอง การจัดทำเอกสารเผยแพร่
4. โครงการพัฒนาครูแกนนำ เพื่อเป็นต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้
5. สนับสนุนการจัดตั้งชมรมครู และนโยบายการใช้ลูกเสือและยุวกาชาดเป็นยุทธศาสตร์
ปฏิรูปการเรียนรู้
6. การจัดพิมพ์หนังสือ "ปฏิรูปการเรียนรู้ นักเรียนสำคัญที่สุด" แจกให้ครูทุกคน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 ซึ่งเป็นสาระเกี่ยวกับ
กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13 -
14) ประกอบด้วย

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
 3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
 4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
 5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
 6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้คิดทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้อย่างหลากหลาย

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้เล็งเห็นว่าการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนในสังคมข้อมูลข่าวสารนั้น ต้องมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการอันหลากหลาย และเกิดขึ้นได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ เพราะผู้เรียนจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ตลอดเวลา รวมทั้งการรู้จักใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ แต่อดีตจนถึงปัจจุบันการจัดกระบวนการเรียนการสอนของไทย ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะ "มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้" ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนจึงนำเสนอหลักการแนวคิดพื้นฐานของการเรียนการสอน 5 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

กิตยวดี บุญเชื้อ และคนอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 32 - 86) ได้กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ ต้องการให้เด็กได้แสวงหาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและมีความสุข ให้โรงเรียนเป็นแหล่งค้นพบสิ่งมหัศจรรย์ด้วยตัวของเด็กเอง ลักษณะการจัดการเรียนรู้มีสภาพผ่อนคลาย มีอิสระ และยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุขนั้น มี 6 ด้านด้วยกัน คือ

1. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง
2. ครูให้ความเมตตา จริใจและอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง
3. เด็กเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา
4. เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเร้าใจให้อยากค้นหาความรู้เพิ่มเติม

ด้วยตนเอง

6. สิ่งที่เราเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก และไม่กดดัน คำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการยอมรับของเด็กแต่ละวัย
2. วิธีการเรียนสนุกไม่น่าเบื่อ จูงใจ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของนักเรียน การนำเสนอเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ยัดเยียดหรือกดดัน
3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดในแนวทาง ๆ ของเด็ก รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์
4. บทเรียนไม่จำกัดสถานที่หรือเวลา และทุกคนมีสิทธิ์เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน สัมพันธ์กับธรรมชาติ
5. มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้น ๆ ภาษาที่ใช้ในการจูงใจเด็กนุ่มนวล ให้กำลังใจ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์
6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนเร้าใจให้เกิดความรู้ เข้าใจตรงเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน คือ มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ชัด (Learn to Know) เรียนจนทำได้ (Learn to Do) และเรียนเพื่อจะเป็น (Learn to Be)
7. การประเมินผลมุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาจากผลการทดสอบทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลตนเองด้วย

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สมณทา พรหมบุญ และคนอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 1 - 77) ได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนต้องการให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เอาใจเข้าไปร่วมหรือร่วมใจด้วย ใจต้องไปจดจ่อในสิ่งที่เขาเรียน และการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้นั้นมิได้เน้นเฉพาะผู้เรียนกับครูเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นในชุมชน สังคม พ่อแม่ เพื่อน และคนด้อยโอกาสกว่า ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้แบบส่วนร่วมนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ การคิด การจัดการกับความรู้ การแสดงออก การสร้างความรู้ใหม่ และการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้ผู้เรียน " เก่ง ดี มีความสุข " ซึ่งได้เสนอเป็น 3 แนวคิด ดังนี้

2.1 การเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม (Group Process / Group Activity / Group Dynamic)

การเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องมีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันและกัน

หลักการสำคัญของกระบวนการกลุ่ม คือ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนเรียนรู้จากกลุ่มมากที่สุด ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดกระบวนการให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบ เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม

2.2 การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning)

การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ เป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้รวมทั้งความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา มีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ (Multidisciplinary Team) ซึ่งจะมีทั้งนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ นักแนะแนว ครู และผู้ปกครองทุกคน รวมทั้งผู้บริหารด้วย

หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจะจัดกลุ่มผู้เรียนให้คล่องตัวทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนนำศักยภาพของตนมาเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่ม โดยผู้เรียนช่วยเหลือกัน มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก ไว้วางใจกัน และยอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อน

เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ได้แก่ การเล่าเรื่องรอบวงกลม มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด เป็นต้น

2.3 การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)

การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเอง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงตรวจสอบกับสิ่งใหม่ ๆ

หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ ความรู้เดิมเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และคุณภาพของการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับบริบทที่เกิดขึ้น

บทบาทของครู คือ เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ ความเข้าใจตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความคิดรวบยอดให้สมบูรณ์ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของความคิดรวบยอด และช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้มาจัดทำแผนผังความคิด

3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด

ทิสนา ขมมณี และคนอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 1 - 236)

ได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด คือ การพัฒนากระบวนการคิดพบว่าเรื่องที่มีการศึกษากันมากที่สุดคือเรื่องเกี่ยวกับการคิดโดยตรงได้แก่ Critical Thinking , Creative Thinking , Problem Solving และ Decision Making การใช้ความคิดซึ่งจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทักษะการคิด (Thinking Skill) เป็นคำที่แสดงออกถึงการกระทำหรือพฤติกรรมที่ซึ่งต้องใช้ความคิด การเปรียบเทียบ การสังเกต การจำแนก การจัดหมวดหมู่

2. ลักษณะการคิด เป็นคำที่แสดงลักษณะของการคิด เช่น คิดถูก คิดกว้าง คิดคล่อง คิดรอบคอบ ซึ่งไม่ได้แสดงออกถึงพฤติกรรมหรือการกระทำโดยตรง

3. กระบวนการคิด เป็นการคิดรอบด้าน คิดให้ลึกซึ่งถึงแก่น หรือสาเหตุที่มาของการคิด อาจจะต้องการคิดไกล เพื่อพิจารณาถึงผลที่จะตามมา และอาจจะต้องการประเมินตัดสินคุณค่า เป็นต้น

การพัฒนากระบวนการความคิด คือ การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงให้เกิดขึ้น โดยอาศัยทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน และขั้นกลาง และการคิดต้องเป็นไปตามลำดับขั้น มีกระบวนการที่ชัดเจน

กระบวนการคิดที่สำคัญและจำเป็นที่เลือกมาใช้ คือ " กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ " ซึ่งกระทำได้ก็จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การริเริ่มสร้างสรรค์ การปฏิบัติการสร้าง และการผลิตสื่อ รวมทั้งการนำไปศึกษาวิจัยต่อไป การศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกกระบวนการการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาวิเคราะห์ และได้จัดทำเป็นมิติของการคิดไว้ 6 ด้าน คือ

1. มิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิด คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลวิชาการ
2. มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด คุณภาพของการคิดส่วนหนึ่งต้องอาศัยคุณสมบัติส่วนตัวบางประการ เช่น คนที่ใจกว้าง ใฝ่รู้ เอื้ออำนวยให้การคิดเป็นไปอย่างกว้างขวางขึ้น รับฟังมากขึ้นก็จะได้ข้อมูล จะมีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้หรือคำตอบ
3. มิติด้านทักษะการคิด จะต้องมีความรู้พื้นฐาน (Basic Skill) ยังมีทักษะที่เป็นระดับแกนสำคัญ (Core Thinking Skill) และระดับสูงขึ้นไป (Higher Order)
4. มิติด้านลักษณะการคิด " กระบวนการคิด " ซึ่งได้เลือกสรรว่ามีความสำคัญและสมควรนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ 8 ประการ ได้แก่ การลองคิด คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดกว้าง คิดไกล คิดลึกซึ้ง และคิดอย่างมีเหตุผล
5. มิติด้านกระบวนการคิด กระบวนการอื่น เช่น กระบวนการคิดแก้ปัญหา กระบวนการคิดตัดสินใจ กระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และกระบวนการวิจัย เป็นต้น
6. มิติด้านการควบคุม และประเมินการคิดของตน การรู้ตัวถึงความคิดของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการประเมินการคิดของตน และใช้ความรู้นั้นในการควบคุม หรือปรับการกระทำของตนเอง การคิดลักษณะนี้เรียกว่า " การคิดอย่างมียุทธศาสตร์ " (Strategic Thinking)

การประยุกต์ใช้มี 3 รูปแบบ

1. รูปแบบสำเร็จรูป คือ สามารถนำโปรแกรมสำเร็จรูปที่มีผู้สร้างไว้แล้วไปใช้ได้เลย ซึ่งมีข้อจำกัด
 2. ใช้รูปแบบ หรือกระบวนการสอนที่มีผู้พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ ซึ่งครูสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งด้านเนื้อหาสาระ และการคิดไปพร้อม ๆ กัน
 3. การสอดแทรกบูรณาการในการสอนปกติ จุดนี้เน้นให้เกิดความเข้าใจว่าทักษะการคิดแต่ละด้านคืออะไร มีองค์ประกอบสำคัญคืออะไร พฤติกรรมอะไรที่บ่งบอกถึงทักษะแต่ละด้าน
- เนื่องจากการพัฒนาการคิดเป็นสิ่งสำคัญ จึงได้มีการค้นหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถ ในปี ค.ศ. 1984 ได้มีการประชุมของนักการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ที่ The Wingspread Conference Center in Racine, Wisconsin เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดของเด็ก พบว่า แนวทางที่นักการศึกษาใช้ในการดำเนินการวิจัยและทดลองเพื่อพัฒนาการคิดนั้นสามารถสรุปได้ 3 แนว คือ
1. การสอนเพื่อให้เกิด (Teaching for Thinking) เป็นการสอนเนื้อหาวิชาการ โดยมี การเสริมหรือปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มความสามารถในด้านการคิดของเด็ก
 2. การสอนการคิด (Teaching of Thinking) เป็นการสอนที่เน้นเกี่ยวกับกระบวนการทางสมองที่นำมาใช้ในการคิดโดยเฉพาะ เป็นการฝึกทักษะการคิด ลักษณะของงานที่นำมาใช้สอนจะไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาการที่เรียนในโรงเรียน แนวทางการสอนจะแตกต่างกันออกไปตามทฤษฎีและความเชื่อพื้นฐานของแต่ละคนที่นำมาพัฒนาเป็นโปรแกรมการสอน

3. การสอนเกี่ยวกับการคิด (Teaching about Thinking) เป็นการสอนที่เน้นการใช้ทักษะการคิดเป็นเนื้อหาสาระของการสอน โดยการช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจกระบวนการคิดของตนเองเพื่อให้เกิดทักษะการคิดที่เรียกว่า " metacognition " คือ รู้ว่าตนเองรู้อะไร ต้องการรู้อะไร และยังไม่รู้อะไร ตลอดจนสามารถควบคุมและตรวจสอบการคิดของตนเองได้

4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลปะ ดนตรี กีฬา

สุกรี เจริญสุข และคนอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 3 - 88)

ได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการเพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย คือ เป็นการรวบรวม ทฤษฎี แนวคิดการเรียนรู้วิชาศิลปะ ดนตรี กีฬา วิชาทั้ง 3 เป็นวิชาทักษะช่วยทำให้เกิดสุนทรียภาพร่วมกัน และหัวใจของวิชาทั้ง 3 คือ " สะอาดกาย เจริญวัย สะอาดใจ เจริญสุข " วิชาเหล่านี้สามารถสร้างความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีจริยธรรม การเรียนรู้ ศิลปะ ดนตรี และกีฬา เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทุกด้าน ได้แก่

1. ด้านร่างกาย มีสุขภาพสมบูรณ์
2. ด้านจิตใจและอารมณ์ มีจิตใจที่ร่าเริงแจ่มใส
3. ด้านสติปัญญา มีทักษะทางศิลปะ ทักษะในการเล่นดนตรี และเล่นกีฬาเป็น
4. ด้านสังคม มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ และรู้ถ้อย
5. ด้านจริยธรรม ประพฤติดี ประพฤติชอบ

วิชาทั้ง 3 วิชา มีธรรมชาติที่เหมือนกันจึงมีทฤษฎีการเรียนรู้เป็นแนวคิด 3 ส่วนร่วมกัน คือ

1. ทฤษฎีความเหมือน เรียนรู้สุนทรียภาพโดยการเลียนแบบและการทำซ้ำ
2. ทฤษฎีความแตกต่าง เรียนรู้สุนทรียภาพโดยการแสวงหาความแตกต่าง

เป็นความต้องการสิ่งใหม่ ๆ เพื่อความมีชีวิตชีวา เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ที่เรียกว่าแหกคอก และทางเทวดา

3. ทฤษฎีความเป็นฉัน เรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาตัวเอง อดทนความเป็นฉันและในความเป็นฉัน คือ รากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชน

ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทางศิลปะ ดนตรี กีฬา ของผู้เรียนนั้น สามารถจัดได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เด็กจะต้องได้ยินเสียงดนตรี ได้เห็น และได้สัมผัส แล้วอาศัยการเลียนแบบเพื่อที่จะลอกเลียนให้เหมือนแบบ

2. การทำซ้ำ เป็นการย้ำทักษะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ชำนาญ สามารถควบคุมกำกับ และจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ผู้เรียนทำซ้ำ ให้ท่องจนขึ้นใจ

3. การแหกคอก เกิดจากการทำซ้ำจนขึ้นใจแล้ว ซ้ำจนเกิดความเบื่อหน่าย จำเจ มีความรู้สึกที่ต้องการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงมีความคงเดิมไว้เป็นบางส่วน และบางส่วนที่แสดงออกความเป็นตัวของตัวเอง

4. ทางเทวดา เป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ มีทักษะที่สมบูรณ์ มีความถูกต้อง และแม่นยำ มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถปฏิบัติได้ทันทีโดยไม่ต้องคิด และสามารถคิดออกมาได้เรื่อย ๆ โดยไม่ซ้ำกัน

5. ความเป็นฉัน คือ การเรียนรู้จนแตกฉาน สามารถสร้างงานที่มีลักษณะพิเศษเป็นของตัวเอง ยากที่บุคคลอื่นจะลอกเลียนแบบได้ ในขณะเดียวกันงานนั้นมีกลิ่นอายและวิญญาณทางวัฒนธรรมไทยด้วย

5. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย : การฝึกฝนกาย วาจาใจ

อ่ำไพ สุจริตกุล และคนอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 1 - 246) ได้กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการเพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย การฝึกฝนกาย วาจาใจ คือ

1. การฝึกฝนกาย ให้ฝึกโดยยึดคุณธรรมของมนุษย์ ประกอบด้วย ฝึกสติปัฏฐาน 4 ฝึกความมีสติ ประกอบด้วย ฝึกอิริยาบถใหญ่ อิริยาบถย่อย ฝึกสติภาวนา เจริญสติ เพื่อพัฒนาปัญญา และฝึกวิปัสสนากรรมฐานเพื่อให้รู้จักกำหนดอิริยาบถของมนุษย์ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ขึ้นมาถึงขั้นบุคลิกภาพที่ดีของมนุษย์

2. การฝึกภาวจา เน้นการฝึกให้เป็นผู้มีสัจวาจา มีมธุรสวาจา และใช้จีประโยชน์ ประกอบด้วยการฝึกอิริยาบถต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ฝึกสมาธิภาวนา

3. การฝึกใจ เพื่อพัฒนาจิตตามหลักพุทธศาสนา ประกอบด้วย การฝึกจิตใจให้มีคุณภาพที่ดีงาม คือ ใจงาม มีเมตตา กรุณา กตัญญู กตเวที ฝึกจิตใจ ให้มีความสามารถ คือ ใจสามารถ มีสติ สมาธิ อุดหนุน ขยัน และฝึกจิตใจให้มีสุขภาพดี คือ ใจดี ร่าเริง เบิกบาน ชื่นชม ปลอดโปร่ง สงบ คลายเครียด

การสร้างลักษณะนิสัยตามแนวทางข้างต้น จำเป็นต้องมีการปฏิรูปวิธีการ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเช่นที่ว่านี้ ไม่ใช่การปลูกฝังด้วยการ " จดที่ครูสั่ง ฟังที่ครูพูด " แต่จะต้องได้มาด้วยกลยุทธ์การสอนใหม่ ๆ เช่น

1. เทคนิคการฝึกสติและสมาธิแบบใหม่ ๆ ที่เข้าถึงรสนิยมของเด็ก
2. การเรียนรู้ด้วยการเล่น การใช้เกม ละคร และกิจกรรมสนุก ๆ ที่แฝงสาระและแง่คิดทางคุณธรรมจริยธรรม

3. การเรียนรู้จากชีวิตจริงด้วยกิจกรรมชุมชน กรณีตัวอย่าง การโต้วาทีในหัวข้อที่เป็นปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตจริงของเด็ก เช่น เรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น

4. การแนะแนวด้วยครูทุกคน มิใช่ปล่อยให้มันเป็นหน้าที่ของครูแนะแนว ครูทุกคนต้องถือคตินิยมของการเป็นพ่อแม่คนที่สองที่ต้องดูแลเอาใจใส่ นำทางชีวิตที่ดีให้เด็กทุกคน

5. การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล การพัฒนา " สมุดรายงานลักษณะนิสัย " ที่จะช่วยให้ครูจบบรรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและสามารถร่วมมือกับผู้ปกครองในการป้องกันแก้ไขปัญหาลักษณะนิสัยของเด็กแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา

โดยแนวทางดังกล่าวนี้ จำเป็นที่ครูทุกคนต้องตระหนักและเข้าใจในบทบาทของตนเองในฐานะ " ผู้นำทางจิตวิญญาณ " ของเด็ก ๆ สามารถหากกลยุทธ์ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและรสนิยมของเด็ก เพื่อการปลูกฝังลักษณะนิสัยและคุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูต้องเอาใจใส่พัฒนาลักษณะนิสัยเด็กอย่างจริงจัง จึงจะเป็นปัจจัยของการสร้างเด็กรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมทางกาย วาจา ใจ ที่จะเผชิญโลกได้อย่างมั่นคงและผาสุก

จากทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นับว่าเป็นทฤษฎีที่สำคัญสำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ ครูควรนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนได้

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางแบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model)

ทิตนา แชมมณี (2542 : 14 - 15) ได้กล่าวถึง แนวความคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางแบบโมเดลชิปปา สรุปได้ดังนี้

Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism กล่าวคือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

Physical Participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้ เนื้อหาสาระต่าง ๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีแต่เพียงการสอน เนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้เท่ากับการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้านแล้วแต่ลักษณะของสาระและกิจกรรมที่จัด

ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยได้วิเคราะห์และบูรณาการตัวบ่งชี้จากทฤษฎีการเรียนรู้ ทั้ง 5 ทฤษฎี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2541 : 3 - 4) ซึ่งสามารถกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียนได้ 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ข้อ เป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบว่า เมื่อใดที่เกิดการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้เหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วได้ ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2542 : 23 - 24)

ตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียน

1. นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัด และวิธีการของตนเอง
3. นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม

4. นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย และสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล

5. นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหา

6. นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้

7. นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

อย่างมีความสุข

8. นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัย และรับผิดชอบในการทำงาน

9. นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่ความรู้อย่าง

ต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ

2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรง ให้นักเรียนเกิดการ

เรียนรู้

3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง

4. ครูจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วน

ด้อยของนักเรียน

7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้

8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง

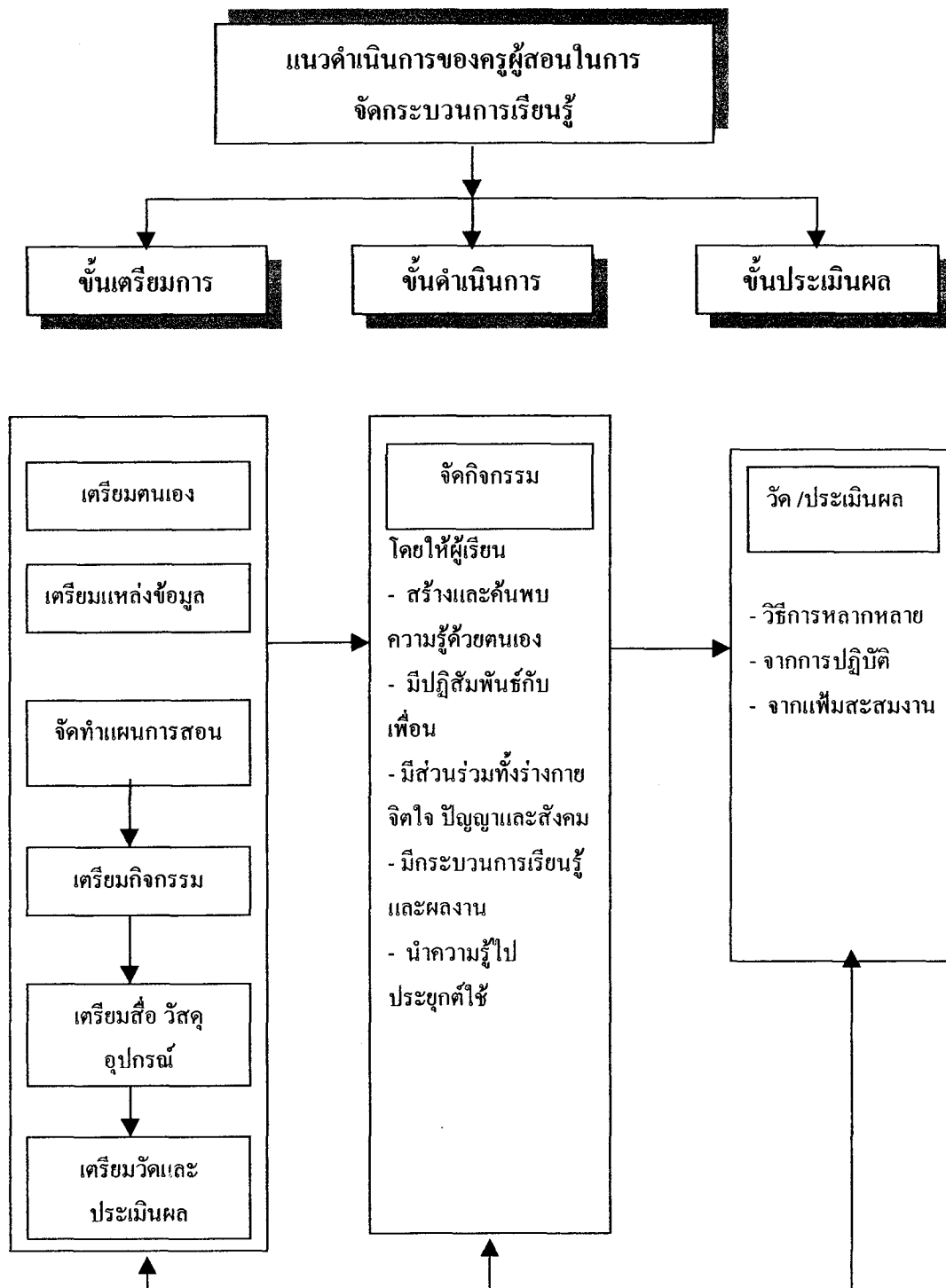
9. ครูฝึกฝนกิริยามารยาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

10. ครูสังเกต และประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง

ครูผู้สอนเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุด ในการนำแนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสำเร็จ ครูผู้สอนจึงต้องได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเจตคติที่ดี การยอมรับและการตระหนักในความสำคัญ ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดกิจกรรม สื่อและนวัตกรรม รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลตามยุทธศาสตร์การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (หน่วยงานพิเศษ. 2542 : 13 - 16) ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 13

จากแผนภูมิภาพประกอบที่แสดงแนวทางการดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย

1.1 เตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมให้พร้อม สำหรับบทบาทของผู้ให้บริการด้านความรู้ (Resource Person) ที่จะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้ ดังนั้นครูจะต้องมีการระดมเตรียมตนเองด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2 เตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามวลความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชาการ ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อ หนังสืออุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ ไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้หรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

1.3 จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บทบาทของครูก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อควรรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ได้ ในการจัดทำแผนการสอนครูต้องเตรียมการในสิ่งต่อไปนี้

1.3.1 เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้และการสร้างความรู้ โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ (Manager) ที่กำหนดบทบาทในการเรียนรู้ และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

1.3.2 เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลแล้วจึงเตรียมให้พร้อม บทบาทของครูครั้งนี้จึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

1.3.3 เตรียมวัดและประเมินผล บทบาทในด้านการเตรียมการอีกประการหนึ่ง คือ การเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) โดยการเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

2. ขั้นดำเนินการ ครูผู้สอนต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะต่อไปนี้

2.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน รวมทั้งจดจำได้นาน

2.2 ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่มโดยยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่ม ได้พูดคุย ปรัชนาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นและจะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

2.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

2.3.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

2.3.2 มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

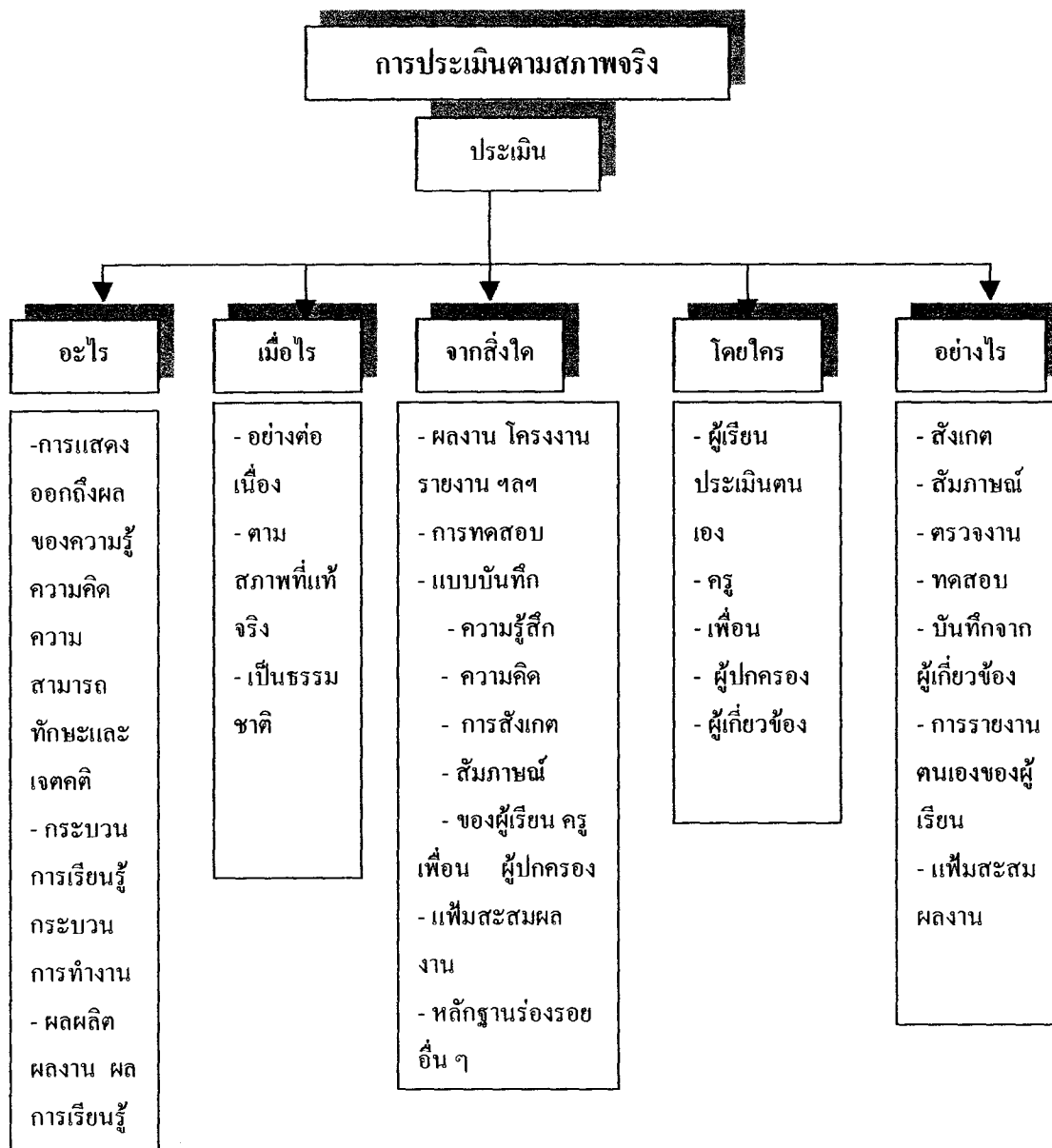
2.3.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดลอมรอบตัว

2.3.4 ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์ และความเป็นจริงของผู้เรียน

2.4 เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

2.5 เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ในชีวิตรประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

3. ขั้นตอนประเมินผล ครูผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน วัดและประเมินตามสภาพจริง (Authentic Measurement) โดยการเน้นการวัดจากการปฏิบัติ (Performance Measurement) และจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)ซึ่งในการวัดและประเมินผลนี้ นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรจะมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย ดังภาพประกอบ เกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง ดังต่อไปนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2542 : 16)

ภาพประกอบ 2 การประเมินตามสภาพจริง
ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2542 : 16

3. เอกสารเกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอน

ความรู้ (Knowledge)

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ให้ความหมายของคำว่า ความรู้ ไว้ว่า " ความรู้ เป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้ "

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 130) ให้ความหมายของคำว่า ความรู้ ไว้ว่า " การแสดงออกของสมรรถภาพสมองด้านความจำ โดยใช้วิธีให้ระลึกออกมาเป็นหลัก "

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 96) ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราว การกระทำอันเป็นประสบการณ์ของบุคคลซึ่งสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันไป

ชวาล แพรัตกุล (2526 : 201) ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง การแสดงออกของสมรรถภาพสมองด้านความจำ โดยใช้วิธีระลึกออกมาเป็นหลัก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2534 : 157) ให้ความหมายของ ความรู้ ไว้ว่า " เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ โดยการนึก การมองเห็น ได้ยิน จำได้ ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น "

อัญชลี สิงห์สุต (2534 : 25) ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับรู้จากประสบการณ์ การค้นคว้า ศึกษา สังเกต และมีการสะสมไว้สามารถจำได้โดยอาศัยกระบวนการทางจิตวิทยา

ดังนั้น พอสรุปได้ว่าความรู้หมายถึง การระลึกได้ หรือจำได้ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้แก่ กฎเกณฑ์ สิ่งของ บุคคล เหตุการณ์ รายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ หรือวัดได้

ระดับความรู้

พฤติกรรมด้านความรู้ หรือความสามารถทางด้านสติปัญญาแบ่งระดับความรู้ (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ จากชั้นที่ง่ายไปสู่ชั้นที่ยาก (บุญธรรม กิจปรีดานริสุทธ์. 2535 : 26) ดังนี้คือ

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถทางสมองในอันที่จะทรงไว้หรือรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับรู้เข้าใจในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในการจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ให้ดูว่าบุคคลนั้นสามารถเลือกได้ซึ่งสิ่งที่จะจำไว้ได้เพียงใด

ความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 ความรู้เฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specifies) ได้แก่ ความสามารถในการระลึกหรือจำได้ในเรื่องเกี่ยวกับ

1.1.1 คำศัพท์เฉพาะ (Terminology)

1.1.2 ข้อเท็จจริงเฉพาะสิ่ง (Specific Facts)

1.2 ความรู้เรื่องวิธีและวิธีการจัดการกระทำกับสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Ways and Means of Dealing with Specifcs) ได้แก่ ความรู้ในวิธีและวิธีการที่เกี่ยวกับ

1.2.1 แบบแผนนิยม (Conventions)

1.2.2 แนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ (Trends and Sequences)

1.2.3 การจัดพวกและประเภท (Classifications and Categories)

1.2.4 เกณฑ์ (Criteria)

1.2.5 ระเบียบวิธี (Methodology)

1.3 ความรู้เรื่องสากลและนามธรรมในสาขาต่าง ๆ (Knowledge of the Universals and Abstracts in a Field) เป็นความรู้ความสามารถในเรื่องแผนและรูปแบบที่สำคัญ ๆ ทั้งที่เป็นโครงสร้าง ทฤษฎีและข้อสรุป ได้แก่ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ

1.3.1 หลักการและข้อสรุปทั่วไป (Principles and Generalizations)

1.3.2 ทฤษฎีและโครงสร้าง (Theories and Structures)

2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความรู้ ความสามารถและทักษะในการแปล การตีความ และการสรุปอ้างอิง ซึ่งจะต้องเข้าใจ จับใจความสำคัญของเรื่อง และสามารถจัดแปลงของที่พบเห็นที่คล้ายกับของเก่าที่เคยประสบมาแล้วได้ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การมีความสามารถและทักษะเกี่ยวกับ

2.1 การแปล (Translation)

2.2 การตีความ (Interpretation)

2.3 การขยายความ (Extrapolation)

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความรู้ ความสามารถในการนำความรู้ความจำ และความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้ไม่ได้หมายความว่าถึงการเรียนรู้วิธีการนำไปทำตามวิธีการที่ได้รับไปเลียนแบบ แต่ความสามารถในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนไปแก้ไขสถานการณ์ให้สำเร็จลุล่วงไป

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความรู้ ความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อให้ได้ลำดับขั้นของความคิดหรือความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่ชัดเจนแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ให้เห็น

4.1 ความสำคัญ (Elements)

4.2 ความสัมพันธ์ (Relationships)

4.3 หลักการจัดระเบียบ (Organizational Principles)

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความรู้ ความสามารถในการประกอบส่วนย่อย ๆ ให้เข้ากันได้เป็นเรื่องเป็นราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลาย ๆ ลักษณะ แล้วนำมาจัดระบบ โครงสร้างเสียใหม่ ให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความสามารถในการสังเคราะห์เกี่ยวกับ

5.1 ผลผลิตจากการสื่อความหมายเฉพาะ (Production of a Unique Communications)

5.2 ผลผลิตจากแผนงานหรือชุดเสนอเพื่อปฏิบัติการ (Production of a Plan or Proposed Set of Operations)

5.3 ความสัมพันธ์เชิงนามธรรม (Derivation of a Set of Abstract Relations)

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความรู้ ความสามารถในการตัดสิน ตีราคา โดยอาศัยหลักเกณฑ์ (Criteria) และมาตรฐาน (Standard) ที่วางไว้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

6.1 การตัดสินตามเกณฑ์ภายใน (Judgments in Terms of Internal Evidence)

6.2 การตัดสินตามเกณฑ์ภายนอก (Judgments in Terms of External Criteria)

การรับรู้ (Perception)

การรับรู้เป็นลักษณะทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายดังนี้
กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2528 : 33) กล่าวว่า การรับรู้เป็นการแสดงความคิดเห็น การตีความ หมายถึงต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ การรับรู้ขึ้นอยู่กับสาเหตุสำคัญ คือ

การที่บุคคลมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ เซอร์วิญญาหรือความเฉลียวฉลาด เมื่อต่างกันย่อมมีผลในการตีความต่อสิ่งต่าง ๆ ได้แตกต่างกันด้วย

พจนานุกรมศัพท์ (2532 : 11) กล่าวว่า การรับรู้ คือการใช้ประสบการณ์เดิมแปลความหมายสิ่งเร้าที่ผ่านประสาทสัมผัสและเกิดความรู้สึกในความหมายนั้น

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 129) ให้ความหมายของการรับรู้ว่า หมายถึงกระบวนการที่มนุษย์มีประสบการณ์กับสิ่งเร้า (Stimulus) ซึ่งอาจเป็นวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส (sense organ) ซึ่งได้แก่ หู ตา ปาก จมูก และผิวหนัง แล้วตีความหมายตอบสนอง (Response) ออกมา โดยใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้คือ การที่บุคคลตีความจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น โดยสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ นั้นได้ นำไปสู่การตัดสินใจ หรือสามารถประมวลเข้ากับประสบการณ์เดิม และแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น ทางด้านทัศนคติ อารมณ์ การยอมรับ ไม่ยอมรับ สนใจ ไม่สนใจ รวมถึงการสื่อสารเพื่อการรับรู้ เป็นมูลเหตุสำคัญของการรับรู้ เช่นการปลูกเร้าอารมณ์ การสร้างศรัทธา หรือการให้รางวัล เป็นต้น

ดังนั้นความรู้ตามการรับรู้ หมายถึงระดับความคิดเห็นของบุคคลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์ต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้

เจตคติ (Attitude)

ความหมายของเจตคติ

เจตคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มาจากคำว่า "Aptus " ในภาษาละติน ซึ่งแปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม ความเหมาะสม (Fitness) หรือ การปรุ่่งแต่ง (Adaptedness) บางท่านใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น ทัศนคติ หรือ เจตนาคติ ซึ่งนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้คำจำกัดความของเจตคติไว้ดังนี้

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ให้คำจำกัดความของเจตคติว่า " เจตคติหมายถึง แนวโน้มและท่าทีที่มีต่อสิ่งหนึ่ง หรือ สถานการณ์ หรือค่านิยมหนึ่งโดยปกติจะมีความรู้สึกและอารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ในความเห้นนั้น เจตคติสังเกตไม่ได้แต่อารมณ์จะอนุมานได้จากพฤติกรรม ทั้งที่เป็นวาจาและท่าทาง "

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2518 : 3) กล่าวว่า " เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคล หรือสถานการณ์ใด ๆที่อาจเป็นไปในทางที่ดี (Positive) ชัดแย้ง (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้ ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคล หรือสถานการณ์นั้น ๆ "

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 146) ให้ความหมาย " เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งอันเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้น แสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทางใดทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุน หรือโต้แย้งคัดค้าน "

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2527 : 37) ให้ความหมาย " เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 230) ให้ความหมาย " เจตคติ หมายถึง ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจที่มีแนวโน้มจะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือสถานการณ์ใด ๆ ด้วยการเข้าหา หรือถอยหนีออกไป "

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531 : 2) ให้ความหมาย " เจตคติ หมายถึง ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก ความอยาก ความกลัว ความเชื่อมั่น ความลำเอียง ความโน้มเอียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี หรือต่อต้าน ซึ่งจะมีการเตรียมตัว หรือความพร้อมในทางที่จะตอบสนอง "

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533 : 12) ได้สรุปความหมายของเจตคติว่า " เจตคติหมายถึง คักยภาพภายในของบุคคลที่มีแนวโน้มแสดงออกพฤติกรรมในทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือเป็นกลาง "

สุพิน บุญชูวงศ์ (2538 : 33) ให้ความหมาย " เจตคติ หมายถึง สภาพจิตใจของบุคคลที่มีผลมาจากประสบการณ์อันทำให้บุคคลมีท่าทีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง "

กฤษณี คำชาย (2540 : 154) ให้ความหมาย " เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดที่บุคคลมีต่อวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอยู่ล้อมรอบตัวเรา "

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 106) ให้ความหมาย " เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือทางคัดค้านก็ได้ "

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความเชื่อหรือประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน อาจตอบสนองในลักษณะท่าที ความคิดเห็น ความรู้สึก ความรัก ความชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ดีหรือไม่ดี พอใจหรือไม่พอใจ แตกต่างกันไปตามระดับความรู้สึกของแต่ละคน

ธรรมชาติของเจตคติ

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับอารมณ์ ถ้าเหตุการณ์ใด บุคคลใดก่อให้เกิดความพอใจ เกิดประโยชน์ต่อตน ก็จะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าเหตุการณ์ใดนำมาซึ่งความทุกข์ ความเจ็บปวด ก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น การที่นักเรียนมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ อาจเนื่องมาจาก การสอนไม่เข้าใจ ยาก โดนดุบ่อย ๆ จึงทำให้ไม่ชอบคณิตศาสตร์ และครูที่สอนด้วย (วารินทร์ สายโอบเอื้อ. 2522 : 126)

2. เจตคติเกิดจากความรู้สึกที่สะสมมานาน โดยเฉพาะความรู้สึกในทำนองเดียวกันจะทำให้เกิดเจตคติได้เร็วและเปลี่ยนยาก เช่นพ่อแม่เป็นคนเข้มงวด ห้ามพูดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางเพศ มาโรงเรียนก็มาพบครูที่อบรมสั่งสอนในทำนองเดียวกัน จะทำให้เป็นคนที่ยึดติดความรู้สึกทางเพศ ไม่กล้าพูดถึงน่าอาย ซึ่งความจริงแล้วเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับทุกคน

3. เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลโดยทั่วไปได้ เช่น เด็กที่มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนต่อครู จะอยากมาโรงเรียน หรือถ้าเรามีเจตคติไม่ดีต่อใครคนหนึ่ง เราจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ ไม่เห็นด้วยกับคำพูด หรือการกระทำบางอย่างของเขา อาจต่อต้านด้วย

4. เจตคติสามารถถ่ายทอดออกไปสู่คนอื่น ๆ ได้ เช่น จากพ่อแม่ไปยังครู จากครูไปยังนักเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับความรักความนับถือและความศรัทธาในตัวบุคคลเป็นสำคัญ

5. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม จะเปลี่ยนแปลงได้

ลักษณะของเจตคติ

1. เจตคติ เชิงบวก - เชิงลบ ถ้าสะสมประสบการณ์ในทางใดทางหนึ่งอย่างเต็มที่หรืออาจเกิดจากอคติมาก ๆ จะทำให้มีความเข้มข้นสูงมากเป็นเจตคติเชิงบวกสุดหรือลบสุด ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. เกิดจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ต่อสิ่งเร้าในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือเฉย ๆ (ชีววุฒิ เอกะกุล. 2542 : 11 - 20)

เป็นคนเก่ง (รู้ในทางดี) → จะเกิดเจตคติในทางบวก

เป็นคนเฉย ๆ (รู้กลาง ๆ) → จะไม่เกิดเจตคติ

ชอบขโมย (รู้ในทางไม่ดี) → จะเกิดเจตคติในทางลบ

3. การแยกแยะเป็นส่วน (Differentiation) การรับรู้ต่อสิ่งเร้าอย่างละเอียดถี่ถ้วนโดยพิจารณาองค์ประกอบย่อยแต่ละส่วน จะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน ก่อให้เกิดเจตคติในทางใดทางหนึ่งได้ดีกว่าการรับรู้ที่คลุมเครือ หรือรับรู้รวม ๆ

4. โดดเดี่ยว (Isolation) เจตคติต่อสิ่งเร้าบางอย่างอาจจะแตกต่างไปจากเจตคติที่มีต่อสิ่งเร้านั้นโดยส่วนรวม เช่น เราไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ แต่เราอาจจะเฉย ๆ หรือ ชอบครูที่สอนคณิตศาสตร์เพราะครูสอน พูดย่ออ่านหวาน หรือมีลักษณะบางอย่างที่เราชอบ

5. เข้มข้น (Strength) เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเจตคติต่อสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์บางอย่างที่สะสมมานาน และลงรากลึกถาวร จะเปลี่ยนแปลงได้ยาก เช่น ถ้าให้คนที่เคยชินกับระบบอาวุโสเคยแต่ออกคำสั่งหรือเข้มงวดกับระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ อย่างมาก ๆ มารับฟังความคิดของคนอายุต่ำกว่า หรือ ให้เด็กทำอะไรได้ตามใจชอบโดยไม่ตั้งกฎอะไรเลยจนกว่าเด็กจะรู้เองว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่ออยู่ในสถาบันนั้นเป็นเรื่องยากมาก

ลักษณะของการวัดเจตคติ

เจตคติเป็นความรู้สึกที่ซับซ้อนบ่งบอกลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล อาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นเห็น หรือเข้าใจ ซึ่งลักษณะที่สำคัญมี 5 ประการ (ชีววุฒิ เอกะกุล. 2542 : 21 - 30) ดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะมีการกระทำที่เสถียรโดยแสดงออกไม่ให้ตรงกับความรู้สึกของตนเมื่อเขารู้ตัวหรือรู้ว่ามีคนสังเกต

2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไปหรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกันแต่ความรู้สึกต่างกันก็ได้

3. เจตคติมีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้ 2 ทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา ได้แก่ ชื่อสัตย์ - คดโกง , รัก -เกลียด , ชอบ - ไม่ชอบ , ขยัน - ขี้เกียจ เป็นต้น

4. เจตคติมีความเข้ม (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยต่างกัน เช่น รักมาก , รักน้อย , ขยันมาก , ขยันน้อย เป็นต้น

5. เจตคติต้องมีเป้า (Target) ความรู้สึกจะเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ เช่น รักพ่อแม่ ขยันเข้าชั้นเรียน ขี้เกียจทำการบ้าน เป็นต้น

การวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ต้องใช้หลักสำคัญดังต่อไปนี้

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumptions) เกี่ยวกับการวัดเจตคติ ดังนี้

1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลนั้น จะมีลักษณะคงที่อยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง ความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้สามารถวัดได้

1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อมโดยวัดจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออก หรือประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

1.3 เจตตินอกจากแสดงออกในรูปทิศทางของความคิด ความรู้สึก เช่น สนับสนุนหรือคัดค้าน ขนาดหรือปริมาณของความคิดความรู้สึก ดังนั้นในการวัดเจตตินอกจากกระทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อยหรือความเข้มข้นของเจตคติได้ด้วย

2. การวัดเจตคติ ควรประกอบด้วย ตัวบุคคลที่จะถูกวัด ข้อความหรือการกระทำที่บุคคลจะแสดงเจตคติตอบสนอง และการตอบสนองซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำมากน้อย

3. สิ่งเร้าที่จะนำไปใช้เร้า หรือทำให้บุคคลได้แสดงเจตคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกมา ที่นิยมใช้คือข้อความวัดเจตคติ (Attitude Statements) เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก (Attitude Continuum หรือ Scale) เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

4. การวัดเจตคติเพื่อทราบทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคล จะต้องถามคุณค่าและลักษณะในแต่ละด้านของเรื่องนั้น แล้วนำผลหรือรายละเอียดปลี่ยนย่อ มาผสมผสานสรุปรวมเป็นเจตคติของบุคคลนั้น เพื่อให้ผลตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

5. การวัดเจตคติ ต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (Validity) ของผลการวัดให้ตรงสภาพความเป็นจริงของบุคคลทั้งในด้านทิศทาง ระดับ หรือช่วงของเจตคติ

องค์ประกอบของเจตคติ (Attitude Components)

นักจิตวิทยาได้เสนอองค์ประกอบของเจตคติ 3 องค์ประกอบ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 3 -

4) ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านการรู้ (Cognitive Component) เป็นเรื่องของการรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือทางลบ ถ้ารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี ก็จะมีเจตคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้ารู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางไม่ดี ก็จะมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย และถ้าไม่รู้จักสิ่งใดเลยเจตคติก็จะไม่เกิดขึ้น หรือไม่มีสิ่งใดในโลก ก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งใด ๆ เลย ตัวอย่างเช่น

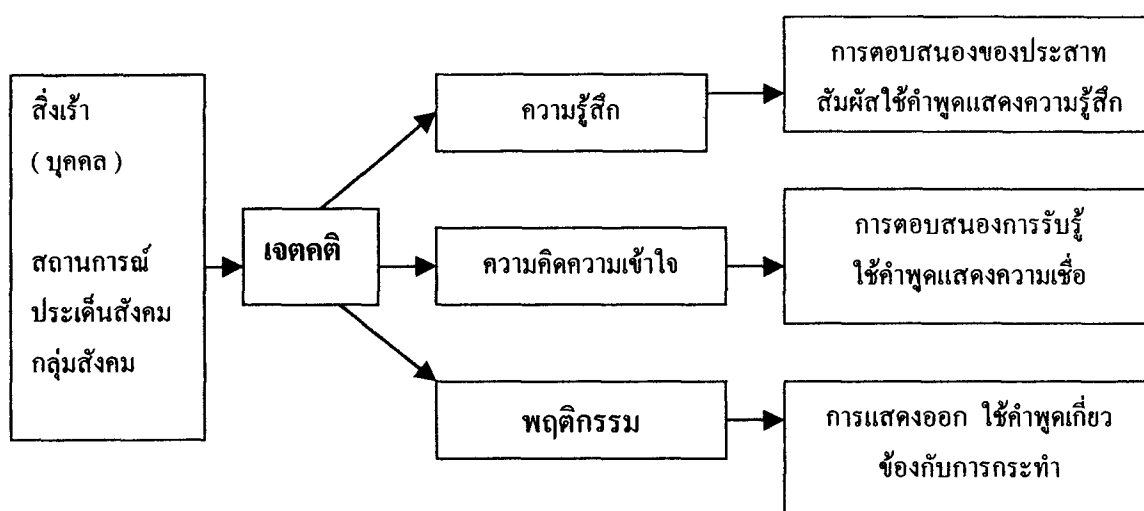
สวย (รู้ในทางที่ดี) → จะเกิดเจตคติบวก

ยวส (เราไม่รู้จักคำนี้) → จะไม่เกิดเจตคติ (เจตคติมีค่าเป็น 0)

ซีเหร์ (รู้ในทางที่ไม่ดี) → จะเกิดเจตคติในทางลบ

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component or Feeling Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกชอบ - ไม่ชอบหรือทำที่ที่ดี - ไม่ดี ซึ่งถูกเร้าขึ้นจากการรู้นั้น เมื่อเกิดการรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว จะทำให้เกิดความรู้สึกในทางดีหรือไม่ดี ถ้ารู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ไม่ดี เราก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจในสิ่งนั้น ความรู้สึกต่อสิ่งใดเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก ไม่เหมือนกับความจริง (Facts) ต่าง ๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าถ้ามีเหตุผลเพียงพอ

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ (Action Tendency Component or Behavioral Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่งคือ พร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือในทางทำลายขัดขวาง ต่อสู้ เป็นต้น

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของเจตคติ

การวัดเจตคติ

เจตคติเป็นมโนภาพที่วัดได้ยากเมื่อเทียบกับการวัดด้านอื่น นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้หาวิธีการวัดและสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพเพื่อกระตุ้นให้ได้ความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ถูกวัด (ล้วน สายยศ. ม.ป.ป. : 3-4) ถวิล ธาราโกชน (2522 : 85 - 88) ได้เสนอวิธีการวัดเจตคติดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีที่ง่ายและตรงไปตรงมามากที่สุด ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมข้อรายการที่จะซักถามอย่างดี และเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย เพื่อจะได้ทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีข้อเสียคืออาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจหรือคำตอบอาจบิดเบือน

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน ผู้สังเกตจะต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ควรสังเกตหลาย ๆ ช่วงเวลา เพื่อจะได้ทราบข้อมูลใกล้เคียงกับความจริง ว่าบุคคลที่สังเกตมีเจตคติ ความเชื่อ อุปนิสัยอย่างไร

3. การรายงานตนเอง (Self - Report) วิธีนี้ต้องการให้ผู้ถูกวัดแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัสอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งได้แก่แบบทดสอบหรือมาตราวัดของ เทอร์สโตน (Thurstone) กัทท์แมน (Guttman) ลิเคอร์ท (Likert) และออสกู๊ด (Osgood) เป็นต้น

4. เทคนิคจินตนาการ (Projective Techniques) วิธีนี้ต้องอาศัยสถานการณ์อื่นไปให้ผู้สอบ เช่น ประโยคไม่สมบูรณ์ ภาพแปลก ๆ เรื่องราวแปลก ๆ ซึ่งผู้สอบจะจินตนาการออกมา จากการตอบนั้น ๆ พอจะทำให้ทราบเจตคติ

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) การวัดวิธีนี้ใช้เครื่องมือไฟฟ้า เพื่อทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าจิตใจเข้มจะช็อกอย่างหนึ่ง เสียใจเข้มจะช็อกอย่างหนึ่ง คล้ายเครื่องจับเท็จ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบมาตราวัดของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งแบ่งมาตราวัดเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ประโยชน์ของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 4) และชม ภูมิภาค (2516 : 65) ได้ศึกษาประโยชน์ของเจตคติ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการจัดรูปแบบหรือจัดระบบของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
2. ช่วยให้มีการเข้าข้างตนเอง โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา

3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีการปฏิริยาโต้ตอบหรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป ส่วนมากจะทำให้เกิดความพอใจ หรือเป็นรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้กับบุคคลนั้น

5. เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ

6. ช่วยให้บุคคลได้คาดคะเนล่วงหน้าว่าอะไรจะเกิดขึ้น

7. ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางเอาไว้

พฤติกรรมการสอนของครู

ความหมายและขอบเขตของพฤติกรรมการสอน

ธีระ รุญเจริญ (2525 : 145) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า การกระทำหรือกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์และสัตว์ ทั้งที่เป็นการแสดงออกที่สังเกตได้และที่ถูกรับรู้โดยไม่แสดงออกมาให้เห็น

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2526 : 112) ให้ความหมายของ พฤติกรรมว่าหมายถึง การกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าบุคคลอื่นจะสังเกตเห็นการกระทำที่เกิดขึ้นหรือไม่

ประชุม รอดประเสริฐ (2526 : 14) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง ลักษณะการกระทำที่อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำที่ดี หรือ การกระทำที่ไม่ดี

สุเมธ เตียวอิสเรศ (2527 : 1) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่าหมายถึง กริยาอาการที่แสดงออกหรือปฏิริยาโต้ตอบที่เกิดขึ้นเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า ซึ่งจะออกมาจากภายนอกหรือภายในร่างกายก็ได้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์กระทำหรือรู้สึก ผู้อื่นจะเห็นหรือไม่ก็ตามถือได้ว่าเป็นพฤติกรรม

สัทธน์ แดงทอง อ้างอิงสกินเนอร์ (Skinner. 1974 : 3) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า " การกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้น ๆ ผู้กระทำจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม "

การเกิดขึ้นของพฤติกรรมนั้น ได้มีผู้ศึกษาและอธิบายการเกิดพฤติกรรมไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน สามารถจัดเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

กลุ่มที่ 1 มีความเชื่อว่าพฤติกรรมเกิดจากสัญชาตญาณ ซึ่งพยายามอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยทฤษฎีสัญชาตญาณ

กลุ่มที่ 2 เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่เชื่อว่า การเกิดขึ้นของพฤติกรรมเป็นเรื่องของการเรียนรู้ภายหลัง คือ เป็นเรื่องอิทธิพลสังคมที่อบรมหรือทำให้เกิดความต้องการในบางเรื่องเป็นพิเศษ

กริยาอาการที่มนุษย์แสดงออกมาที่เรียกว่าพฤติกรรมนั้น โดยทั่วไปจะมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นแล้วคนอื่นสามารถเห็นได้ วัดได้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า
2. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นแล้วคนอื่นไม่สามารถเห็นได้ชัดเจนด้วยตนเอง มีลักษณะเป็น

พฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความรู้สึก การรับรู้ การจำ การคิด หรือการตัดสินใจ เป็นต้น

วิชัช วงษ์ใหญ่ (2521 : 2) ให้ความหมายการสอนว่า การพยายามสร้างสถานการณ์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ธีระ รุญเจริญ (2525 : 145) ให้ความหมายการสอนว่า หมายถึงพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 72) ให้ความหมายของการสอนว่า " การถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน "

นอกจากนี้นักการศึกษายังได้ให้ความหมายของการสอนในทฤษฎีต่าง ๆ กัน เช่น

การสอน คือ กลวิธีต่าง ๆ ที่จะชักจูงหรือนำให้ผู้เรียนเจริญไปตามทิศทาง ที่ครูต้องการ

การสอน คือ กรรมวิธีในการจัดกิจกรรม วัสดุ และแนะแนวทางที่จะให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

การสอน คือ การจัดสภาพการณ์ จัดสถานการณ์ หรือจัดกิจกรรมอันเป็นการวางแผนที่จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินไปด้วยความสะดวก รวมทั้งการเรียนที่จัดเป็นแบบฉบับต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่ฝืนธรรมชาติอื่น ๆ

บทบาทและพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาในปัจจุบัน สุมณ อมรวิวัฒน์ (2524 : 1) กล่าวว่า ครูจะต้องเป็นทั้งผู้จัดสถานการณ์และสร้างสรรค์ประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาการเด็กครูจึงจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทของตน รู้เทคนิคในการสอนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตร วิธีสร้างสื่อการสอน รู้วิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาได้

งานสำคัญของโรงเรียนคือ การให้การศึกษาแก่นักเรียน ผู้ที่จะให้การศึกษาแก่นักเรียนคือ ครู ดังนั้นครูจึงเป็นผู้ที่ทำงานอันมีผลโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน (พันธ์ หันนาคินทร์. 2526 : 48) เนื่องจากครูคือผู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้น ภารกิจหลักของครู คือการสอน หรือ การให้การศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาตามหลักสูตร

สุมณ อมรวิวัฒน์และสมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 60) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่หลักสูตรต้องการมีดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
2. เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้งก่อนทำการสอน
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้
4. ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและประเมินผลการสอนทุกชั้นตอน
5. ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมโดยตลอด
6. คุุจัดสถานการณ์การเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและนำไปใช้จริง

สัจด์ อุทรานันท์ (2532 : 23) ได้แบ่งพฤติกรรมการสอนของครูเป็น 3 ประการ คือ

1. ก่อนสอน ครูควรเตรียมการสอนก่อนที่จะสอนทุกครั้ง คิดถึงจุดประสงค์ของการสอน การเลือกเนื้อหาสาระ วิธีการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ การวัดผลประเมินผล
2. ระหว่างสอน เริ่มตั้งแต่การนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินการสอน การสรุป และการประเมินผล

3. หลังการสอน เมื่อประเมินผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว ก็นำมาเป็นข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

ดังนั้นพฤติกรรมการสอน จึงควรจะหมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของหลักสูตร

นักเรียนจะสนใจและตั้งใจเรียนในบทเรียนอย่างเต็มที่ถ้าหากครูยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) นักเรียนจะมีความรู้สึกปลอดภัย มีเจตคติที่ดี มีความอบอุ่น และทำให้นักเรียนลดความวิตกกังวล แต่ถ้าหากนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์อันดีกับครูการเรียนก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

หนู ประธาน (2516 : 1) กล่าวว่า ปัญหาการศึกษาของไทยในปัจจุบันมีหลายด้าน แต่ที่สำคัญที่สุดคือ เรื่องการสอน ครูส่วนมากจะสอนนักเรียนด้วยวิธีการบรรยายให้นักเรียนฟัง ไม่สอนให้นักเรียนรู้จักคิด ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ บัวบูชา ชื่อตรง (2521 : 64) และ ผลการวิจัยของ ชีระ บุญเจริญ (2520 : 54) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูพบว่า ครูใช้การบรรยาย อธิบาย บอกให้นักเรียนจด หรือ ลอกข้อความบนกระดานดำ และให้นักเรียนท่องจำมากที่สุด ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนถามหรือแสดงความคิดเห็น นักเรียนมีโอกาสดูหรือแสดงความคิดเห็นริเริ่มน้อยที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลอ

วงศ์แสง (2522 : 41 - 46) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในระดับมัธยมศึกษา พบว่าการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออก ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียนตอบสนอง คือ การตอบคำถามของครู

การสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ครูผู้สอนต้องมีกิจกรรมหลายรูปแบบในอันที่จะพัฒนาความรู้ สึกนึกคิด และประสบการณ์ของผู้เรียน พัฒน์ น้อยแสงศรี (2518 : 26 - 28) กล่าวว่า การเรียนการสอนจะเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ครูจะต้องวางจุดมุ่งหมายในการสอนว่าต้องการให้เกิดหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร และจะต้องทราบพื้นฐานอันจำเป็นในการสอน เช่น ทักษะความรู้ในเนื้อหาวิชา นั่นก็คือเมื่อกล่าวถึงพฤติกรรมการสอนในห้องเรียน จำเป็นจะต้องเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการสอนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการสอนนั่นเอง

สุจริต เพียรชอบ (2524 : 1 - 3) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนไว้ในคู่มืออาจารย์ด้านการเรียนการสอนไว้ว่า เมื่อครูได้รับมอบหมายให้สอนวิชาใด ก็ควรตั้งคำถามถามตนเองดังนี้

ประการแรก " เราตั้งใจจะให้อะไรเกิดขึ้นกับนักเรียน "

ประการที่สอง " เราจะจัดเนื้อหาและประสบการณ์อะไรให้แก่ผู้เรียน "

ประการที่สาม " เราจะจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ "

ประการที่สี่ " เราจะมีวิธีการอย่างไรจึงจะรู้ว่าสิ่งที่คาดหวังได้เกิดกับผู้เรียนแล้ว "

สิ่งดังกล่าวข้างต้นเป็นสิ่งที่ติดตัวคนมาโดยธรรมชาติและเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอน การสอนนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องของผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว และการเรียนก็ไม่ใช่เรื่องของผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียว แต่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจำเป็นต้องทำงานร่วมกันในการเรียนการสอน ความหมายของการสอน จึงมองได้ในรูปของการนำไปใช้ การนำไปใช้เกี่ยวข้องกับส่วนอื่น ๆ ของการศึกษา สรุปความหมายของการสอนในรูปแบบของการนำไปใช้ควรจะประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหา หมายถึง จะสอนอะไรให้แก่เด็ก ส่วนวิธีสอนก็คือจะสอนอย่างไร
2. จุดประสงค์ของการสอน หมายถึง การเรียนรู้ของเด็ก ส่วนวิธีสอนก็คือทางที่จะนำเด็กให้บรรลุถึงการเรียนรู้ดังกล่าว
3. ผลที่ได้รับจากการสอน หมายถึง สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการสอน ก็คือ ทำอย่างไรเด็กจึงจะเกิดการเรียนรู้ขึ้น

จากความหมายของทั้งคำว่า พฤติกรรม และการสอน ทำให้สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอน คือการกระทำหรือกิจกรรมที่ครูแสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ นั่นคือ การกระทำใดก็ตาม

ดังนั้นการสอนของครูจึงต้องเน้นให้นักเรียนลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

พฤติกรรมการสอนในห้องเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเป็นผู้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม พฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนมีส่วนในการเปลี่ยนบุคลิกภาพของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูภายในห้องเรียนเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนที่สำคัญวิธีหนึ่ง และเป็นการพัฒนาการสอนของครู ช่วยให้ครูเข้าใจในพฤติกรรม และสามารถควบคุมพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปในแนวทางที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้และเจริญงอกงาม

พฤติกรรมการสอนเป็นพฤติกรรมของครู ที่ส่งผลสะท้อนกลับถึงนักเรียนตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องเรียน ครูกับนักเรียนจะกระทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันในรูปของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ เป็นอิทธิพลระหว่างครูกับนักเรียนที่มีต่อกัน โดยเน้นถึงพฤติกรรมทางสังคมและอารมณ์ของครูกับนักเรียน กาญจนนา เกียรติประวัติ (2523 : 179 - 181) กล่าวว่า การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้ครูพัฒนาและควบคุมพฤติกรรมการสอนของตน ทำให้ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่มีผลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียน

อิทธิพลของครู และวิธีสอนของครูต่อนักเรียนมีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้พฤติกรรมในชั้นเรียน แสดงให้เห็นถึงสภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชี้ให้เห็นถึงบรรยากาศของชั้นเรียนโดยทั่วไปว่า ครูและนักเรียนมีทัศนคติต่อกันอย่างไร นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเพียงใด ปฏิกริยาดังกล่าว เป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นลักษณะอิทธิพลของครูในชั้นเรียนเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. อิทธิพลทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกมาแล้วทำให้นักเรียนตอบสนองในลักษณะใดก็ได้ อิทธิพลทางอ้อมจะเกิดขึ้นถ้าครูแสดงพฤติกรรมออกในทำนองยอมรับ ขยายความหรือสนับสนุนความคิดเห็น และความรู้สึกของนักเรียน ชม หรือให้กำลังใจ ถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. อิทธิพลทางตรง หมายถึง กิริยาที่ครูแสดงออกมาแล้วจะทำให้นักเรียนตอบสนองโดยการแสดงพฤติกรรมไปในทางที่ครูต้องการอย่างเลี่ยงไม่ได้ อิทธิพลประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อครูบรรยาย หรือ แสดงความคิดฝ่ายเดียว เมื่อครูแนะนำ ออกคำสั่งตีสอน ว่ากล่าว เพื่อให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรม

พฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนระหว่างครูและนักเรียนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียน แสดงออก เชื่อมสื่อความหมายระหว่างกัน โดยการพูดหรือการอ่านออกเสียง

2. พฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจา (Non - Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนไม่ได้แสดงออกทางวาจา แต่เป็นการแสดงออกทางท่าทางเป็นการเขียน การอ่านในใจ หรือพยักหน้า สันติระ เป็นต้น

ขอบข่ายของพฤติกรรมกรรมการสอนของครูประถมศึกษา

พฤติกรรมหรือบทบาทในการสอนเป็นเครื่องบ่งบอกหน้าที่และความรับผิดชอบของครูผู้สอน ในบทบาทของครูผู้สอน หรือการจัดกิจกรรมให้เกิดประสบการณ์กับนักเรียน (บันลือ พฤกษ์วัน. 2536 : 16)

ครูผู้สอนควรมีบทบาทดังนี้

1. ให้แบบอย่างทางพฤติกรรม ทั้งการประพฤติและการปฏิบัติแก่ผู้เรียน ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม (ที่สังคมยอมรับ)

2. ฝึกนิสัยให้เป็นคนรับผิดชอบ ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ โดยการอบรมกล่อมเกลายอยู่เสมอเพื่อให้ศิษย์มีนิสัยที่ดี

3. ส่งเสริมให้ศิษย์เป็นคนที่มีความเชื่อที่ถูกต้อง เป็นคนที่รู้จักคิดหาเหตุผล เชื่อในวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ศรัทธาในศาสนา มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน

4. สื่อความรู้ หมายถึง หาวิธีการที่จะให้ศิษย์มีความรู้ โดยการแนะนำ ชี้ช่องโดยใช้สื่อประกอบ ได้แก่ ให้ค้นคว้าหาความจริง ให้ปฏิบัติ ให้ทดลอง

5. ให้ฝึกใช้ความรู้ที่ได้รับจากข้อ 4 เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ฝึกใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้นให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือส่วนรวม ซึ่งจะนำสู่การใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต

เมื่อได้พิจารณางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวกับการสอนของครูในทุกๆด้านแล้ว สามารถสรุปประเด็นที่ควรศึกษาพฤติกรรมกรรมการสอนของครูประถมศึกษาที่ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านวิชาการ ครูควรเป็นผู้เฝ้าหาความรู้ (สุรินทร์ สรสิริ. 2515 : 3 - 9) เพื่อปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยในด้านวิชาการอยู่เสมอและการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครูโดยการเขียน การพูด การค้นคว้า การวิจัย เป็นต้น (สาโรช บัวศรี. 2513 : 429 - 430)

2. พฤติกรรมด้านเทคนิคการสอน ปัจจุบันได้มีการใช้เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ ความสามารถอย่างแท้จริง วิธีการสอนแต่ละแบบจะมีข้อดีและข้อบกพร่องในตัวเอง

จึงเป็นหน้าที่ของครูจะต้องพิจารณาเลือกใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2525 : 48) อย่างไรก็ตามในด้านการสอนนี้ พฤติกรรมการสอนของครูจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับทักษะของครู รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการสอนแต่ละวิชาการสอนที่ดีน่าจะยึดหลักการดังนี้ (อัญชลี กิจพยัคฆ์และคนอื่นๆ. 2523 : 62)

2.1 ในการเรียนการสอนแต่ละครั้งผู้เรียนควรทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างกระจ่างแจ้ง

2.2 จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีสภาพน่ารื่นรมย์

2.3 จัดแปลงเนื้อหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและความพร้อมของเด็ก

2.4 การสอนไม่ใช่เฉพาะการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่รวมถึงการส่งเสริมให้เด็กคิดแก้ปัญหา เรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทัศนคติที่พึงปรารถนา

2.5 ใช้วิธีสอนหลายวิธี

2.6 จัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมโดยตรงให้แก่เด็ก เช่น ให้งมือปฏิบัติ หรือทัศนศึกษาบ้าง

สำหรับพฤติกรรมการสอนในส่วนที่เป็นเทคนิคการสอนยังมีกลยุทธ์การสอนหรือแบบการสอน (Teaching Style) อีกมากมายที่ครูจะต้องศึกษานำมาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิดให้เกิดแก่ผู้เรียน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2543 : 2) เพราะการสอนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งกว่าเนื้อหา หรือความรู้ที่ต้องสอน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าความรู้มีใช้สิ่งที่ตายตัว อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ แต่กระบวนการนั้นมักไม่ใคร่เปลี่ยนแปลงนัก (คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. 2518 : 143) ดังนั้น ครูผู้สอนจึงไม่เพียงแต่ต้องรู้เนื้อหาวิชาการเป็นอย่างดีเท่านั้น แต่จะต้องมีพฤติกรรมการสอนที่จะก่อให้เกิดผลอย่างสูงสุดในเวลาที่น้อยที่สุด (พจน์ สะเพียรชัย. 2525 : ฏ -5)

3. พฤติกรรมด้านคุณธรรมหรือความประพฤติส่วนตัวอันเป็นพฤติกรรมที่ครูอาจแสดงออกให้ปรากฏหรือไม่ก็ตาม พฤติกรรมด้านการประพฤติปฏิบัติของผู้สอนจะมีผลต่อการเรียนการสอนเสมอ พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ท่านพุทธทาสภิกขุ (2522 : 11 - 12) กล่าวว่า คุณธรรมนิยมประกอบด้วยคุณธรรมที่ครูพึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ 4 ประการ คือ

3.1 อุคมคติของครู (Teacher 's Will) เช่น ยินดีทำงานอย่างหนัก หรือ ตั้งใจทำงานโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากเพื่อความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นต้น

3.2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit) เช่น อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เป็นต้น

3.3 คุณธรรมครู (Teacher 's Function) เช่น ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย กิริยาจาสุภาพอ่อนโยน ยิ้มง่าย วางตนอย่างเหมาะสมกับชนทุกชั้น เป็นต้น

4. พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพของครูเป็นสิ่งสำคัญมากในด้านการเรียนการสอน โอเดน (Oden. 1972 : 194) ได้ศึกษาถึงบุคลิกภาพของครูที่มีประสิทธิภาพในระดับมัธยมศึกษาพบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพนั้นจะเป็นคนขยัน สุขุม เยือกเย็น มีความสามารถในการตอบสนองดี กระตือรือร้น ทำงานว่องไวและรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นครูไว้

องค์ประกอบของบุคลิกภาพ ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุนิย์ ธีรดากร. 2522 : 145)

1. ลักษณะทางกาย หมายถึง ขนาดรูปร่าง หน้าตา สัดส่วน ผิวพรรณ อันเป็นลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคล ผู้เป็นครูควรมีลักษณะทางกายเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เช่น มีท่าทาง

การยืน เดิน นั่ง ที่สงบเสถียรเรียบร้อย เสียงชัดเจนแจ่มใส แต่งกายสมกาลเทศะ พุคจาไฟเราะอ่อนหวาน มีการกระทำที่สมกับเพศและวัยของตน

2. ลักษณะทางใจ หมายถึง ทศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ความคล่องแคล่ว รื่นเริง ความจำ ความคิดอ่าน การตัดสินใจ อุปนิสัย ผู้เป็นครูควรมีใจรักเด็ก เอาใจใส่เด็ก มีศรัทธาต่ออาชีพครู

3. ลักษณะทางสังคม หมายถึง ท่าทีการปฏิบัติต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิ่งที่คนอื่นมีความรู้สึกต่อบุคคลซึ่งเกิดมาจากคุณลักษณะต่าง ๆ ของคนที่จะเป็นครู ควรจะมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น มีความรักใคร่ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนครูด้วยกันและต่อบุคคลอื่น ๆ

4. ลักษณะทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ความรู้สึกและการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ลักษณะต่าง ๆ มักเป็นลักษณะที่ถาวร เปลี่ยนแปลงยาก ครูควรเป็นผู้ที่สามารถควบคุมความรู้สึกและแสดงอารมณ์ในทางที่สังคมยอมรับ

บุคลิกภาพของครูเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา พฤติกรรมการสอนด้านบุคลิกภาพทุกขณะที่อยู่ในห้องเรียนจะอยู่ในสายตาของนักเรียน จึงย่อมส่งผลในการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย ครูที่มีบุคลิกภาพหรือการแสดงออกที่เป็นกันเองโดยธรรมชาติและยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวกเป็นอย่างมาก และมีส่วนในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์แก่นักเรียนด้วย

5. พฤติกรรมด้านคุณลักษณะเฉพาะในการสอน มีพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นพฤติกรรมสนับสนุนการสอนของครูให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น คือ พฤติกรรมการควบคุมชั้น หรือการปกครองชั้นเรียน การจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างดำเนินการสอน เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้ในต่างประเทศได้มีการศึกษาวิจัยและให้ความสำคัญมากพฤติกรรมหนึ่ง ซึ่งผลปรากฏว่า ครูประถมศึกษาควรมีพฤติกรรมด้านการให้การยอมรับและความอบอุ่นแก่นักเรียนสูงกว่าทุก ๆ ด้าน รองลงมาคือ ให้ความสำคัญสร้างสรรค์เกิดขึ้นในชั้นเรียนมากที่สุด ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะแตกต่างกับพฤติกรรมของครูในระดับมัธยมศึกษาที่จะเน้นด้านอื่น คือ การควบคุมและการจัดระบบชั้นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของนักการศึกษาอีกหลายท่านที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในส่วนที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะในการสอน เพราะต่างก็เห็นความสำคัญของการจัดระบบในชั้นเรียนว่า เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง บรรยากาศที่ดีเป็นภาวะทางอารมณ์ทั่ว ๆ ไปที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน นักเรียนต่อครู และนักเรียนต่อสิ่งแวดล้อมภายในชั้นเรียนจะมีส่วนสร้างเสริมกระตุ้นสติปัญญาและคุณลักษณะที่สำคัญแก่เยาวชน (ชีววัฒน์ นิจนตร. 2526)

6. พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ พฤติกรรมการสอนที่ดีเป็นผลจากการมีมนุษยสัมพันธ์ของครู การมีสัมพันธภาพอันดีต่อนักเรียน ต่อเพื่อนครู ต่อผู้ปกครองนักเรียน จะส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูที่นักเรียนชอบและได้รับการยอมรับจากเพื่อนครู ผู้ปกครอง ย่อมจะมีพฤติกรรมการสอนปรากฏในทางบวก เช่น ความเข้าใจนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน มีความจริงใจ ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเสมอ

การพัฒนาพฤติกรรมการสอน

ในสภาวะปัจจุบันการปฏิบัติงานสาขาทุกวิชาชีพต่างก็มีการตื่นตัว ปรับตัวให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังจะพบว่า วิชาความรู้และงานด้านการวิจัยสาขาต่าง ๆ ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในวงการศึกษาที่เช่นกันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม ทำให้มีความต้องการที่จะให้โรงเรียนมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อผู้เรียนในทางที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การตัดสินใจคุณภาพของการสอนจึงเป็นเรื่องของครูโดยตรง การสำรวจตรวจสอบ หรือการประเมินผลการสอนจะช่วยในการพัฒนาการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2526 : 240) กล่าวถึงการพัฒนาการเรียนการสอนไว้อย่างน่าสนใจคือ

" ถ้าต้องการพัฒนาการเรียนการสอนแล้ว เราไม่อาจจะมองข้ามการประเมินผลการสอนไปได้ เราจะพัฒนาอะไรไปทางไหนได้อย่างไร ถ้าเราไม่ดูเสียก่อนว่าที่เราทำอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้าง "

อย่างไรก็ตามเมื่อทุกฝ่ายยอมรับความสำคัญของการพัฒนาการสอนแล้ว ครูผู้สอนพร้อมที่จะพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง โดยครูควรจะมีโอกาสได้สำรวจตัวเองว่ามีพฤติกรรมการสอนอย่างไร เป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมหรือจุดรั้งการเรียนรู้นักเรียน (ชีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา. 2524 : 151) และก่อนที่จะพัฒนาการเรียนการสอน ครูควรพิจารณาข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาพฤติกรรมการสอนดังต่อไปนี้

1. ครูจะต้องประเมินพฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่เสมอว่าเป็นอย่างไร ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

2. ครูจะต้องใจกว้างยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์การสอนของตนจากบุคคลอื่น ๆ
3. ศึกษาหาความรู้ในเทคนิค และกลวิธีสอนใหม่ ๆ จากแหล่งความรู้
4. ครูควรหาโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพิ่มเติมอยู่เสมอ
5. หาโอกาสไปศึกษาการสอนของเพื่อนครูที่มีผลงานดีเด่นจากภายในโรงเรียนเดียวกัน

และภายนอก

6. ครูควรปรับปรุงบุคลิกภาพของครูทั้งในด้านการแต่งกาย น้ำเสียง ท่าทาง การใช้คำพูดเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียน

บุญธรรม กิจปริตาริสุทธิ (2535 : 100 - 111) กล่าวถึง การสำรวจตรวจสอบหรือการประเมินประสิทธิภาพการสอนว่า เป็นภาระหน้าที่ของครูและผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบร่วมกันและการที่จะรู้ว่าการสอนของครูมีประสิทธิภาพเพียงใด ต้องอาศัยการประเมินที่เป็นระบบ ระเบียบ เป็นขั้นตอนที่เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับของคณาจารย์ แนวคิดของการประเมินอาจกำหนดเป็นลักษณะคำถามได้ 4 ประการดังนี้

1. ประเมินทำไม
2. ใครเป็นผู้ประเมิน
3. ประเมินประเด็นอะไรบ้าง
4. ประเมินอย่างไร

การประเมินการสอนโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ เพื่อปรับปรุงการสอน เพื่อการตัดสินใจในการบริหารเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เพื่อประกอบการเลือกวิชาเรียนของนักเรียนและประเมินเพื่อการวิจัย

การประเมินเพื่อพัฒนาการสอนของครู ถ้าให้ครูประเมินตนเองว่ามีประสิทธิภาพเพียงใดแล้วนำข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงการสอนอย่างจริงจังแล้ว การประเมินจะลดยอดข้อใด ๆ ได้ และข้อมูลก็ย่อมจะมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้มาก (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ . 2535 : 106)

ความหมายของคุณภาพ

คำว่าคุณภาพ (Quality) เป็นคำที่มีลักษณะเป็นนามธรรม และใช้ได้กับทั้งวัตถุสิ่งของและบุคคล ซึ่งมีความหมายที่ชัดเจนไม่แตกต่างกัน มีผู้ได้ให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน ดังต่อไปนี้

เปลื้อง ณ นคร (2516 : 97) ได้ให้ความหมายว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะประจำบุคคล หรือสิ่งของ

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 172) ให้ความหมายของคุณภาพ ว่าหมายถึง ลักษณะความดี ลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ

พระราชวรานี (ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2529) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพว่า หมายถึง ส่วนที่ดีต่าง ๆ ที่จะมาประกอบให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2518 : 22) ได้ให้ความหมาย คุณภาพ ว่าหมายถึง ลักษณะเด่นที่แตกต่างออกไปในด้านคุณสมบัติ ไม่ใช่ทางด้านปริมาณหรือจำนวน เช่น ครูที่มีคุณภาพ ได้แก่ ครูที่มีความรู้ ประสบการณ์ดี และมีความสามารถในการสอนดี

กล้าหาญ วรพุทธพร (2527 : 5) ได้กล่าวถึงความหมายของคุณภาพว่า

1. คุณภาพ ตามแนวความคิดดั้งเดิม หมายถึง ระดับของการทำได้มาตรฐาน เช่นฝีมือ หรือผลิตภัณฑ์ ทำได้มาตรฐานที่กำหนด
2. คุณภาพ ตามแนวความคิดสมัยใหม่ คุณภาพคือ ความพึงพอใจ (Satisfaction) ของผู้ใช้หรือความเหมาะสม (Fitness) สำหรับการใช้

ศรีสมร พุ่มสะอาด อังอิง กู๊ด ได้ให้ความหมายของคุณภาพว่า หมายถึงคุณสมบัติ ลักษณะประจำตัว และคุณลักษณะพิเศษของวัตถุหรือบุคคล เช่น รูปร่าง ขนาด และตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งจำเป็นและพอเพียงในการกำหนดหรือให้ความหมายของสิ่งของหรือบุคคลนั้น

ดังนั้น ครูที่มีคุณภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่เด่นเป็นพิเศษ ได้แก่ มีความรู้ดี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมีพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวมาข้างต้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีดังนี้

พอทิพย์ เพชรปรี (2529 : 73) ได้ศึกษาการประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา : การฝึกอบรมนาร่องภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการฝึกอบรมครูประถมศึกษาตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ที่ได้รับความจำเป็นของการฝึกอบรมไว้ว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ครูต้องการแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและต้องการฝึกอบรมครูเฉพาะจุดที่ต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนเฉพาะเรื่อง ซึ่งผลการฝึกอบรมสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้

จึงทำให้ครูที่มีจำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมแตกต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินด้วยการสะสมผลงานแตกต่างกัน

สุกานดา บัณฑิตยารักษ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อการปฏิบัติงานอนามัยชุมชนในชนบท ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการทำงานเป็นตัวแทนที่สำคัญในการทำนุบำรุงการปฏิบัติงานอนามัยได้ร้อยละ 85.21 กล่าวได้ว่าครูมีความรู้ มีความเข้าใจและเชื่อว่างานที่ทำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นงานที่มีเกียรติ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน

ศักดิ์ชัย นิธิฤทธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูวุฒิการศึกษาปริญญาตรีที่มีทัศนคติต่อสภาพการทำงานสูงจะมีพฤติกรรมในการทำงานที่พึงปรารถนา เมื่อศึกษาโดยละเอียดพบว่า ถ้าพิจารณาเฉพาะทัศนคติต่อวิชาชีพครูพบผลว่าครูที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูงจะมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าครูที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาวุฒิการศึกษาไม่พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าครูวุฒิการศึกษาต่ำ และพบว่า ครูอายุราชการมากที่ได้รับการสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมทางสังคม จะมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาสูงกว่าครูกลุ่มเปรียบเทียบ คือ ครูอายุราชการมากมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าครูอายุราชการน้อย

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการ ผลการศึกษาพบว่า ในกลุ่มครูประจำชั้นที่มีอายุราชการมาก จะมีพฤติกรรมการสอนและอบรมจริยธรรมมากกว่าครูประจำชั้นที่มีอายุราชการน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่ทำงานเป็นเวลานานจะได้รับความรู้การฝึกอบรม ทำให้มีความเข้าใจ มีประสบการณ์จากงานที่ทำจึงทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงานของครูมากกว่าครูที่มีอายุราชการน้อย

พนาลัย อยู่สำราญ (2535 : 101 - 110) ได้ทำการวิจัยเรื่องตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครูวิชาสังคมศึกษาในเขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูหญิงอายุมากมีการยอมรับนวัตกรรมในระดับจิต คือ มีความตั้งใจที่จะกระทำการสอนด้วยวิธีเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนสูงกว่าครูกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูชายอายุมาก ครูชายที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีการยอมรับนวัตกรรมในระดับพฤติกรรม คือ พฤติกรรมการสอนแบบเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนสูงกว่าครูกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูชายที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูหญิงที่มีระยะเวลาที่ทำการสอนมากมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนสูงกว่าครูในกลุ่มอื่น ๆ อีกด้วย

อุไรพร พานิชกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติพฤติกรรมการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีเพศ สาขาวิชาเอกที่ศึกษาการได้รับการอบรมการสอนคณิตศาสตร์ ประสบการณ์ในการทำงานและประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์ต่างกันมีการปฏิบัติพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีเพศ สาขาวิชาเอกที่ศึกษาการได้รับการอบรมการสอนคณิตศาสตร์ ประสบการณ์ในการทำงานและประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์ต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน 5.

ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีพฤติกรรมการสอนระหว่างพฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติกับความ ต้องการพัฒนาพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นงเยาว์ กอสนาน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการนำความรู้และทักษะจากการฝึกอบรมไปใช้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีการนำเนื้อหาจากการฝึกอบรมไปใช้โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.23 จากคะแนนเต็ม 5.00) 2. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบโดยอายุที่พบว่าครูที่มีอายุปานกลาง (ระหว่าง 35 - 45 ปี) มีการนำเนื้อหาหลักการสอนภาษาอังกฤษ ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษาของครูผู้สอนและเนื้อหาโดยรวมทุกด้านไปใช้มากกว่าครูที่มีอายุน้อย (ต่ำกว่า 35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบโดยประสบการณ์การสอนพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนมาก (มากกว่า 10 ปี) และครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย (ต่ำกว่า 5 ปี) มีการนำเนื้อหา ด้านการปฏิบัติการสอนไปใช้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนปานกลาง (ระหว่าง 5 -10 ปี) ครูที่มีประสบการณ์การสอนมากนำเนื้อหาไปใช้มากกว่าครูมีประสบการณ์ปานกลาง

มรกต อิศรานุวัฒน์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการมีความต้องการความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. ครูที่มีเพศต่างกันมีความต้องการความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ครูที่มีอายุต่างกันมีความต้องการความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4. ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วาสนา รบกล้า (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญ ในจังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า 1. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศและอายุ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ครูเพศชายมีค่าเฉลี่ยของความต้องการในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาสูงกว่าครูเพศหญิงเพียงด้านเดียว เมื่อจำแนกตามอายุพบว่าครูอายุมาก (51 ปีขึ้นไป) กับอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าครูอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี) ในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปบริหารและความต้องการโดยรวม 2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู การส่งเสริมเรื่องการฝึกอบรมและการศึกษาต่อ การปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปครู

สมภาพ สุขกลัด (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของข้าราชการครูจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผลการวิจัยพบว่า 1. เหตุจูงใจในการรับรู้ของข้าราชการครูจังหวัดกาญจนบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ด้านพฤติกรรมส่วนตัว และด้านการสนับสนุนจากบุคคลอื่น

2. การรับรู้ของข้าราชการครูจังหวัดกาญจนบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคือ ด้านบทบาทครู และด้านความก้าวหน้าของครู 3. ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุ-
 จูงใจในการรับรู้ของข้าราชการครูจังหวัดกาญจนบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่
 ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 4. ตัวแปรที่สามารถทำนายการรับรู้พระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของข้าราชการครูจังหวัดกาญจนบุรี คือ ด้านการสนับสนุนจากบุคคลอื่น
 ด้านพฤติกรรมส่วนตัว และด้านความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ

23

นางลักษณ์ สนิทสุวรรณ (2544 : 58) ได้ศึกษาทัศนคติของครูระดับก่อนประถมศึกษาจังหวัด
 พระนครศรีอยุธยาที่มีต่อการประเมินด้วยการสะสมผลงาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติของครูระดับ
 ก่อนประถมศึกษาที่มีต่อการใช้การประเมินด้วยการสะสมผลงานด้านการเรียนการสอนและกระบวนการจัดทำ
 การประเมินด้วยการสะสมผลงาน ครูเห็นด้วยในระดับมาก และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน
 ทัศนคติต่อปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินด้วยการสะสมผลงาน ครูรู้สึกว่าปัญหาในระดับปาน
 กลาง ยกเว้นครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท มีความรู้สึกว่ามีปัญหาระดับน้อย และเมื่อเปรียบเทียบความ
 แตกต่างตามปัจจัยพื้นฐาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 5 ปี มีความรู้สึกต่อปัญหาแตกต่าง
 จากครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไปถึง 15 ปี และยังพบอีกว่าครูที่ได้รับการอบรมกับครูที่ไม่เคยได้รับ
 การอบรมมีความรู้สึกต่อปัญหาแตกต่างกัน

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติการเรียนรู้ : การศึกษาความรู้ตาม
 การรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของครูโรงเรียน
 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน
 จำนวนวิชาที่สอน ระดับชั้นที่สอนที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการ
 เรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ครูที่ได้รับการอบรมตามโครงการบูรณาการ
 จริยธรรมที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดย
 ครูที่ได้รับการอบรมมากกว่าจะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้มากกว่า

กฤติยา เตชวิสุทธิ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ตามการรับรู้
 เจตคติ และพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ผลการวิจัยพบว่า
 1. ความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
 ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 อยู่ในระดับดี 2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอนของ
 ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ของครูจะบรรลุ
 สมฤทธิ์ผลได้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจาก
 ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันสามารถส่งผลต่อกันและกัน ซึ่งในการ
 วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติและ
 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 12,727 คน จาก 431 โรงเรียน ใน 6 กลุ่มเขตการศึกษา (รายงานสถิติ การศึกษาปี 2543 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. 2544 : 60 - 81) ตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรจำแนกตามสำนักงานเขต

ชื่อกลุ่มเขตการศึกษา	ชื่อสำนักงานเขต	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
1. กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์		53	1,098
	1. พระนคร	11	155
	2. ป้อมปราบศัตรูพ่าย	4	58
	3. ปทุมวัน	9	226
	4. สัมพันธวงศ์	3	40
	5. บางรัก	5	69
	6. ดุสิต	9	197
	7. บางซื่อ	7	205
	8. พญาไท	1	44
	9. ราชเทวี	4	104

ชื่อกลุ่มเขตการศึกษา	ชื่อสำนักงานเขต	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
2. กลุ่มเขตเจ้าพระยา		43	1,588
	10. ยานนาวา	6	192
	11. สาทร	2	43
	12. บางคอแหลม	7	212
	13. พระโขนง	4	134
	14. คลองเตย	4	154
	15. ห้วยขวาง	2	90
	16. ดินแดง	3	242
	17. วัฒนา	8	231
	18. บางนา	7	290
3. กลุ่มเขตบูรพา		59	2,623
	19. บางเขน	5	252
	20. ดอนเมือง	6	307
	21. จตุจักร	6	307
	22. บางกะปิ	10	514
	23. ลาดพร้าว	6	218
	24. วังทองหลาง	3	66
	25. สายไหม	9	416
	26. หลักสี่	6	247
	27. บึงกุ่ม	8	296
4. กลุ่มเขตศรีนครินทร์		118	2,762
	28. ประเวศ	15	384
	29. มีนบุรี	13	403
	30. ลาดกระบัง	20	473
	31. หนองจอก	37	578
	32. สวนหลวง	7	217
	33. คลองสามวา	18	465
	34. คันนายาว	2	85
	35. สะพานสูง	6	157
5. กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ		74	1,954
	36. ภาษีเจริญ	13	456
	37. บางกอกน้อย	15	327

ชื่อกลุ่มเขตการศึกษา	ชื่อสำนักงานเขต	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
6. กลุ่มเขตกรุงธนใต้	38. บางพลัด	11	280
	39. คลองจั่น	16	320
	40. บางกอกใหญ่	6	151
	41. หนองแขม	6	277
	42. ทวีวัฒนา	6	143
	รวม	84	2,702
	43. ธนบุรี	17	410
	44. คลองสาน	7	222
	45. บางขุนเทียน	16	515
	46. จอมทอง	11	421
	47. ราษฎร์บูรณะ	6	231
	48. บางแค	12	446
	49. ทุ่งครุ	7	249
	50. บางบอน	8	208
	รวม	431	12,727 คน

กลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน จำนวน 949 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ดังนี้
- 1.1 แบ่งโรงเรียนเป็น 6 กลุ่มเขตการศึกษา
 - 1.2 สุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เขตการศึกษาละ 5 โรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	สำนักงานเขต	จำนวนครูที่สอน ชั้น ป. 1 - 6	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน
1. วัดมกุฏกษัตริยาราม	พระนคร	16 คน	14 ฉบับ
2. วัดสุทธาวาส	ป้อมปราบศัตรูพ่าย	15 คน	13 ฉบับ
3. วัดธรรมมาภิรตาราม	ดุสิต	28 คน	28 ฉบับ
4. กิ่งเพชร	ราชเทวี	20 คน	17 ฉบับ
5. วัดสร้อยทอง	บางซื่อ	26 คน	24 ฉบับ
6. วัดไผ่เงินโชตนาราม	บางคอแหลม	44 คน	30 ฉบับ
7. วัดยานนาวา	สาทร	12 คน	11 ฉบับ
8. บางจาก	พระโขนง	30 คน	25 ฉบับ

ชื่อโรงเรียน	สำนักงานเขต	จำนวนครูที่สอน ชั้น ป. 1 - 6	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน
9. ผ่องพลอยอนุสรณ์	บางนา	36 คน	30 ฉบับ
10. ประชาราษฎร์บำเพ็ญ	ห้วยขวาง	39 คน	23 ฉบับ
11. บ้านบัวมล	บางเขน	14 คน	14 ฉบับ
12. รัตนโกสินทร์สมโภช	จตุจักร	28 คน	21 ฉบับ
13. วัดเทพศิลา	บางกะปิ	60 คน	47 ฉบับ
14. วัดบึงทองหลาง	บางกะปิ	66 คน	44 ฉบับ
15. วัดบางเตย	บึงกุ่ม	60 คน	52 ฉบับ
16. ศษเผือกอนุสรณ์	ประเวศ	13 คน	13 ฉบับ
17. มีนบุรี	มีนบุรี	80 คน	56 ฉบับ
18. คันทายาว	คันทายาว	42 คน	42 ฉบับ
19. สุเหร่าชีร่อ	สะพานสูง	18 คน	17 ฉบับ
20. สามแยกคลองหล่อแหล	สะพานสูง	28 คน	26 ฉบับ
21. วัดยางสุทธาราม	บางกอกน้อย	36 คน	33 ฉบับ
22. วัดดุสิตาราม	บางกอกน้อย	21 คน	20 ฉบับ
23. วัดท่าพระ	บางกอกใหญ่	30 คน	26 ฉบับ
24. วัดตลิ่งชัน	ตลิ่งชัน	14 คน	13 ฉบับ
25. วัดเทพากร	บางพลัด	12 คน	9 ฉบับ
26. วัดสี่กุก	จอมทอง	38 คน	37 ฉบับ
27. นาหลวง	ทุ่งครุ	56 คน	51 ฉบับ
28. วัดเวฬุราชิน	ธนบุรี	20 คน	20 ฉบับ
29. วัดทองเพลง	คลองสาน	38 คน	34 ฉบับ
30. วัดทองนพคุณ	คลองสาน	9 คน	9 ฉบับ
รวม		431	949

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire)

การสร้างแบบสอบถามและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

5. นำแบบสอบถามเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ
6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะและตรวจสอบภาษา แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (try out) กับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 100 คน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach ' s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย .95
8. ปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
9. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่าง

แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ซึ่งตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

0 เพศ

- ☐ ชาย ☐ หญิง

00 อายุ

- ☐ ระหว่าง 21 - 30 ปี
☐ ระหว่าง 31 - 40 ปี
☐ ระหว่าง 41 - 50 ปี
☐ ระหว่าง 51 - 60 ปี

000 สถานภาพ

- ☐ โสด
☐ สมรส แต่ไม่มีบุตร
☐ สมรส และมีบุตร
☐ ม่าย

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญในหมวด 4 ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความที่ท่านมีความเห็นว่าเป็นจริง เกี่ยวกับความรู้ตามการรับรู้ที่ท่านมีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้ตามการรับรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ท่านมีความรู้ความสามารถในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
1.	ท่านมีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและให้ทำงานเป็นกลุ่ม					
2.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนมีส่วนร่วม					

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับเจตคติของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ท่านเห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทุกข้อ					
2.	ท่านมีความรู้สึกว่าการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นเรื่องยุ่งยากและน่าเบื่อหน่าย					

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ท่านได้ปฏิบัติจริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
2.	ท่านได้สอดแทรกกระบวนการคิดในเนื้อหาวิชาที่สอนอยู่เสมอ					

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการนำหนังสือขอความร่วมมือไปถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปมอบให้ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนัดวันเก็บแบบสอบถามคืน ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ถึง 15 กันยายน พ.ศ. 2545
3. ผู้วิจัยทำการรวบรวมแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารโรงเรียน
4. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลมาจัดระบบเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม

1. ตรวจสอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 - 4 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้นักคะแนนจากมากไปหาน้อย 5 ระดับ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำผลที่ได้มาแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูลโดยอาศัยเกณฑ์การประมาณค่าระดับการปฏิบัติของ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 - 5.00 หมายถึง มีระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 - 4.49 หมายถึง มีระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 - 3.49 หมายถึง มีระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 - 2.49 หมายถึง มีระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.49 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

ซึ่งกำหนดคะแนนขึ้นอยู่กับข้อความ ดังนี้ ข้อความที่มีลักษณะนิมาน (Positive) จะให้คะแนน 5 4 3 2 1 ตามลำดับ ส่วนข้อความที่มีลักษณะนิเสธ (Negative) จะให้คะแนน 1 2 3 4 5 ตามลำดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของตัวแปร 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกันโดยใช้สถิติ t - test (independent)

2.2 ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและได้แปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกันจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
N	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degrees of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 949 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 799 ฉบับ ในจำนวนนี้มีแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 772 ฉบับ ที่นำมาวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 81.35

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยายและการแจกแจงความถี่ร้อยละ เพื่อศึกษาลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้เป็นการนำเสนอการแจกแจงของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยจะแบ่งตัวแปรเป็นสองประเภท คือ ตัวแปรต่อเนื่องกับตัวแปรไม่ต่อเนื่อง สถิติที่ใช้สำหรับตัวแปรต่อเนื่อง คือ จำนวน ร้อยละ ในแต่ละค่าของตัวแปร ส่วนสถิติที่ใช้สำหรับตัวแปรไม่ต่อเนื่อง คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของครูประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร แสดงในตาราง 1 - 2

ตาราง 1 จำนวน และร้อยละ เกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะทั่วไปของครู	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	142	18.4
หญิง	630	81.6
รวม	772	100.0
อายุ		
21 - 30 ปี	125	16.2
31 - 40 ปี	119	15.4
41 - 50 ปี	310	40.2
51 - 60 ปี	218	28.2
สถานภาพ		
โสด	257	33.3
สมรส แต่ไม่มีบุตร	68	8.8
สมรส และมีบุตร	398	51.6
ม่าย	49	6.3
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21	2.7
ปริญญาตรี	716	92.7
สูงกว่าปริญญาตรี	35	4.5
ประสบการณ์การทำงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	153	19.8
6 -10 ปี	57	7.4
11 - 15 ปี	64	8.3
16 - 20 ปี	57	7.4
มากกว่า 20 ปี	441	57.1
ประสบการณ์การอบรมเพิ่มพูนความรู้ - เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542		
ไม่เคยอบรม	43	5.6
เคยอบรม 1 ครั้ง	118	15.3
เคยอบรม 2 ครั้ง	89	11.5
เคยอบรมมากกว่า 2 ครั้ง	522	67.6

จากตาราง 1 แสดงว่า เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร พบว่า ครูประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 772 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 630 คน คิดเป็นร้อยละ 81.60 และเป็นเพศชาย 142 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ด้านอายุแบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 รองลงมาอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 16.20 และอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ตามลำดับ และด้านสถานภาพสมรสแบ่งเป็น 4 ประเภท ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและมีบุตร จำนวน 398 คน คิดเป็นร้อยละ 51.60 รองลงมาโสด จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 สมรสแต่ไม่มีบุตร จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 และม่าย จำนวน 49 คนคิดเป็นร้อยละ 6.30 ตามลำดับ ด้านระดับการศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 716 คน คิดเป็นร้อยละ 92.70 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 4.50 และต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ ด้านประสบการณ์การทำงานแบ่งเป็น 5 ระดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 441 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 รองลงมาประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 5 ปีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80 ประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปีจำนวน 64 คนคิดเป็นร้อยละ 8.30 และประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี , 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ และด้านประสบการณ์การอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 4 ประเภท ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากกว่า 2 ครั้ง จำนวน 522 คน คิดเป็นร้อยละ 67.60 รองลงมาอบรม 1 ครั้งจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 อบรม 2 ครั้ง จำนวน 89 คนคิดเป็นร้อยละ 11.50 และไม่เคยอบรมจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรด้านความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	จำนวน	ค่าคะแนนสูงสุด	ค่าคะแนนต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านความรู้	772	5.00	2.10	3.58	.47
ด้านเจตคติ	772	4.76	2.19	3.32	.48
ด้านพฤติกรรมการจัด - การเรียนรู้	772	5.00	2.00	3.58	.50

จากตาราง 2 ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีค่าระหว่าง 2.10 - 5.00 ค่าเฉลี่ย 3.58 อยู่ในระดับมาก มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีค่าระหว่าง 2.19 - 4.76 ค่าเฉลี่ย 3.32 อยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีค่าระหว่าง 2.00 - 5.00 ค่าเฉลี่ย 3.58 อยู่ในระดับมาก สรุปโดยรวม ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.49)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างครูเพศชายกับเพศหญิง โดยใช้ t-test (Independent Sample) ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามเพศ

รายด้าน	เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	prob.
ความรู้	ชาย	142	3.59	.51	.15	.37
	หญิง	630	3.58	.46		
เจตคติ	ชาย	142	3.31	.51	.31	.28
	หญิง	630	3.33	.48		
พฤติกรรม - การจัดการเรียนรู้	ชาย	142	3.57	.55	.24	.26
	หญิง	630	3.58	.50		

จากตาราง 3 เป็นผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ครูเพศชายกับเพศหญิง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามช่วงอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม
การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามกลุ่มอายุ

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	prob.
ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	1.21	.41	1.79	.15
	ภายในกลุ่ม	768	173.90	.23		
	รวม	771	175.11			
เจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.63	1.88	8.13**	.00
	ภายในกลุ่ม	768	177.26	.23		
	รวม	771	182.89			
พฤติกรรม การจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	.23	.08	.30	.83
	ภายในกลุ่ม	768	200.20	.26		
	รวม	771	200.43			

จากตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีช่วงอายุต่างกันมีความรู้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

		อายุ			
		21- 30 ปี	31 - 40 ปี	41 -50 ปี	51 - 60 ปี
อายุ	$\bar{X}$	3.34	3.49	3.33	3.22
21 - 30 ปี	3.34		.15	.01	.12
31 - 40 ปี	3.49			.16*	.27**
41 - 50 ปี	3.33				.11
51 - 60 ปี	3.22				

จากตาราง 5 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรกลุ่มอายุด้านเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีช่วงอายุ 31 - 40 ปี กับ ครูที่มีช่วงอายุ 41 - 50 ปี มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีช่วงอายุ 31 - 40 ปีกับครูที่มีช่วงอายุ 50 - 60 ปี มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพสมรส

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	prob.
ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	.97	.32	1.43	.23
	ภายในกลุ่ม	768	174.14	.23		
	รวม	771	175.11			
เจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	3	.95	.32	1.33	.26
	ภายในกลุ่ม	768	181.94	.24		
	รวม	771	182.88			
พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	.37	.12	.47	.70
	ภายในกลุ่ม	768	200.07	.26		
	รวม	771	200.43			

จากตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	prob.
ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	.17	.08	.37	.69
	ภายในกลุ่ม	769	174.94	.22		
	รวม	771	175.11			
เจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	.91	.45	1.91	.15
	ภายในกลุ่ม	769	181.98	.24		
	รวม	771	182.88			
พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	.77	.39	1.48	.23
	ภายในกลุ่ม	769	199.66	.26		
	รวม	771	200.43			

จากตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	prob.
ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	4	2.42	.61	2.69*	.03
	ภายในกลุ่ม	767	172.68	.22		
	รวม	771	175.11			
เจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.29	.82	3.52 **	.01
	ภายในกลุ่ม	767	179.59	.23		
	รวม	771	182.88			
พฤติกรรมการจัด - การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	4	1.90	.47	1.84	.12
	ภายในกลุ่ม	767	198.53	.26		
	รวม	771	200.43			

จากตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์การ ทำงานต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์ การทำงาน	$\bar{X}$	ประสบการณ์การทำงาน				
		น้อยกว่า 5 ปี	6-10 ปี	11 - 15 ปี	16 - 20ปี	มากกว่า 20 ปี
		3.48	3.62	3.61	3.55	3.62
น้อยกว่า 5 ปี	3.48		.14	.13	.07	.14*
6 - 10 ปี	3.62			.01	.07	.00
11 - 15 ปี	3.61				.06	.07
16 - 20 ปี	3.55					.07
มากกว่า 20 ปี	3.62					

จากตาราง 9 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรกลุ่มประสบการณ์การทำงานด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	ประสบการณ์การทำงาน				
		น้อยกว่า 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	16 - 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	3.37	3.48	3.42	3.36	3.28
น้อยกว่า 5 ปี	3.37		.11	.05	.01	.09
6 - 10 ปี	3.48			.06	.12	.20*
11 - 15 ปี	3.42				.06	.14
15 - 20 ปี	3.36					.08
มากกว่า 20 ปี	3.28					

จากตาราง 10 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรกลุ่มประสบการณ์การทำงานด้านเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6 - 10 ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม
การจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการ
จัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	6.51	2.17	9.89**	.00
	ภายในกลุ่ม	768	168.60	.22		
	รวม	771	175.11			
เจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	3	.15	4.89	.21	.89
	ภายในกลุ่ม	768	182.74	.24		
	รวม	771	182.88			
พฤติกรรมการจัด - การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	3.71	1.24	4.83**	.00
	ภายในกลุ่ม	768	196.72	.26		
	รวม	771	200.43			

จากตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความรู้ และ พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 12 และ 13

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนก
ตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

		การได้รับการอบรม			
		ไม่เคย	เคย 1 ครั้ง	เคย 2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
การได้รับการอบรม	$\bar{X}$	3.39	3.43	3.54	3.65
ไม่เคย	3.39		.04	.15	.26**
เคย 1 ครั้ง	3.43			.11	.22**
เคย 2 ครั้ง	3.54				.11
มากกว่า 2 ครั้ง	3.65				

จากตาราง 12 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ครูที่เคยอบรมมากกว่า 2 ครั้ง มีความรู้แตกต่างจากครูที่ไม่เคยอบรมหรือครูที่เคยอบรม 1 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การได้รับการอบรม		การได้รับการอบรม			
		ไม่เคย	เคย 1 ครั้ง	เคย 2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
	$\bar{X}$	3.60	3.42	3.55	3.62
ไม่เคย	3.60		.18	.05	.02
เคย 1 ครั้ง	3.42			.13	.20**
เคย 2 ครั้ง	3.55				.07
มากกว่า 2 ครั้ง	3.62				

จากตาราง 13 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรตามการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่างกัน พบว่า ครูที่ได้รับการอบรม 1 ครั้ง มีพฤติกรรมแตกต่างจากครูที่เคยอบรมมากกว่า 2 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. เพื่อศึกษาเจตคติของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
4. เพื่อศึกษาความแตกต่างของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการอบรมเพิ่มพูนความรู้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน
2. ครูที่มีอายุต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน
3. ครูที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน
4. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน
5. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน
6. ครูที่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน

วิธีการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 431 โรงเรียน แบ่งเป็น 6 กลุ่มเขตการศึกษา จำนวนครู 12,727 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จาก 6 กลุ่มเขตการศึกษา กลุ่มเขตการศึกษาละ 5 โรงเรียน จำนวนครู 949 คน และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 799 ฉบับ และนำฉบับที่สมบูรณ์มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 772 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.35

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามความรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตอนที่ 3 สอบถามเจตคติของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542

ลักษณะแบบสอบถาม ตอนที่ 2 - 4 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert) ตอนละ 21 ข้อ แต่ละข้อจะมีระดับความรู้ ความรู้สึก หรือพฤติกรรม 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ใน 2 ประเด็น คือ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร และการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามตัวแปรที่ศึกษา คือ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การอบรมเพิ่มพูนความรู้ ดังนี้

2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของตัวแปร 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกันโดยใช้สถิติ t -test (independent)

2.2 ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไปของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครโดยทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 81.60 เป็นเพศหญิง และมีเพียงร้อยละ 18.4 ที่เป็นเพศชาย ครูส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.20 รองลงมาคืออายุระหว่าง 51 - 60 ปี ร้อยละ 28.20 มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี ร้อยละ 16.20 และมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 15.40 ตามลำดับสถานภาพสมรสของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่สมรสและมีบุตร ร้อยละ 51.60 รองลงมาเป็นโสดร้อยละ 33.30 สมรสแต่ไม่มีบุตรร้อยละ 8.80 และเป็นม่ายร้อยละ 6.30 ตามลำดับระดับการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 92.70 รองลงมาการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 4.50 และการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 2.70 ประสบการณ์การทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 19.80 รองลงมาประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี ร้อยละ 8.30 ประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี และ 16 - 20 ปี ร้อยละ 7.40 ตามลำดับ ประสบการณ์การอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่วนใหญ่ครูได้รับการอบรมมากกว่า 2 ครั้ง ร้อยละ 67.60 รองลงมาได้รับการอบรม 1 ครั้งร้อยละ 15.30 ได้รับการอบรม 2 ครั้ง ร้อยละ 11.5 และไม่เคยอบรมร้อยละ 5.60

2. สรุปผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า

2.1 ครูเพศชายกับครูเพศหญิง มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างจากครูที่มีอายุ 51 - 60 ปี

2.3 ครูที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความรู้และเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี

2.6 ครูที่มีประสบการณ์การอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่างกัน มีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยอบรมมากกว่า 2 ครั้ง มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากกว่าครูที่ไม่เคยอบรมหรือเคยอบรม 1 ครั้ง

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

ครูที่มีช่วงอายุต่างกัน มีความรู้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับอูไรพร พานิชกุล (2539 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงาที่พบว่าครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีเพศ สาขาวิชาเอก ที่ศึกษา การได้รับการอบรมปฏิบัติพฤติกรรมการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2532 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูงจะมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าครูที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าครูที่มีช่วงอายุต่างกันมีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน คือ ครูที่มีช่วงอายุ 51 - 60 ปี จะมีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 น้อยที่สุด

ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันพบว่า มีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมภพ สุขกลัด (2543 : 76) ที่ศึกษาการรับรู้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของข้าราชการครูในจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับกฤติยา เดชทวีสุทธิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันจะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติและพฤติกรรมการสอนของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติการเรียนรู้ : การศึกษาความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของครูโรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน จำนวนวิชาที่สอน ระดับชั้นที่สอนที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นเรื่องใหม่ที่ครูทุกคนจะได้รับการอบรมเพื่อให้การปฏิบัติงานสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นแม้ว่าครูจะมีวุฒิการศึกษาต่างกัน ก็จะต้องอบรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามลำดับขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน

ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน กล่าวคือครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากที่สุด แต่มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2545 : 143) ที่ศึกษาความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของครูโรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯพบว่าประสบการณ์การทำงานต่างกันจะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครูที่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความรู้และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน คือ ครูที่ได้รับการอบรมมากกว่า 2 ครั้ง จะมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากที่สุด ส่วนผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจะมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 น้อยที่สุด และครูที่ได้รับการอบรมมากกว่า 2 ครั้ง จะมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่วนผู้ที่เคยรับการอบรม 1 ครั้ง มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2542 : 144) ที่ศึกษาความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของครูโรงเรียนอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ ที่พบว่าความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการสอนของครูจะมีมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับจำนวนการได้รับการอบรม ครูที่ได้รับการอบรมมากกว่าจะมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้มากกว่า ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บรรลุตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมของครูผู้สอนระดับชั้น ป. 1 - 6 ซึ่งไม่ได้ศึกษาแยกเฉพาะตามระดับชั้นว่าครูผู้สอนชั้นใด วิชาใด หรือวุฒิการศึกษาใดที่มีคุณภาพมากที่สุด หากมีโอกาสดำเนินการวิจัยเพิ่มเติมในทุกข้อมูลก็จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์สำหรับการจัดรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพด้านกระบวนการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ส่งผลให้ครูผู้สอนต้องการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อจะได้หาแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมเพิ่มพูนให้ครูมีคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของครู เช่น คุณลักษณะความเป็นครู ความเชื่อมั่นในอาชีพความเป็นครู จิตวิญญาณแห่งความเป็นครู เพื่อจะได้นำผลจากการวิจัยไปปรับเปลี่ยนแนวการจัดอบรมเพิ่มพูนคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเดชา.
- กฤติยา เดชทวีสุทธิ. (2546). *การศึกษาความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กล้าหาญ วรพุทธพร. (2527). *กลุ่มคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : เอเชียเพรสการพิมพ์.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2523). *การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ ในวัตรกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- การศึกษา, สำนัก. กรุงเทพมหานคร. (2544). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2543 ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
- กิตติวดี บุญซื่อ และคนอื่น ๆ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- บุญศรี คำชาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- โกวิท ประวาลพคุณ. (2543, กรกฎาคม). " การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," *วารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร*. 23 (10) : 4 .
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- (2541). *โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้การสอน : การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- (2541). *รวมบทความทางการศึกษา การศึกษาไทยในเวทีโลก*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- (2542, กรกฎาคม). " เส้นทางปฏิรูปการศึกษาไทย, " *วิทยาจารย์*. 98 (4) : 7 - 9.
- (2540). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กองแผนงานการศึกษา. (2518). " *รายงานการสัมมนาการมัธยมศึกษาแบบประสมกับการปฏิรูปการศึกษา* ". กรุงเทพฯ : กองแผนงานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จรินทร์ ชานันต์. (2518). *ปทานุกรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชวาล แพร่ตฤณ. (2526). *เทคนิคการจัดผล*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชลอ วงศ์แสง. (2522). *การวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2525). **คำบรรยายวิชาศึกษา 334 : หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา**.
กรุงเทพฯ : พัทธอักษร.
- ชีรวรรณ นิจนตร. (2526). **สภาพเชิงจิต - สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขต
กรุงเทพมหานคร**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์): มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2544). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 8 . กรุงเทพฯ : เทพเนรมิต
การพิมพ์.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2527). **การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2518). **Social Perception**. คำบรรยาย.
- ดวงเดือน วณิชชาชีวะ. (2538). **ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการอนุรักษ์ดินและน้ำของ
นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาเกษตรกรรม เขตการศึกษา 5**.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แหมมณี. (2540). **การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ : โครงการ
พัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2542, มีนาคม - มิถุนายน). " การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง,"
วารสารครุศาสตร์. 2 (3) : 1 - 17 .
- (2542 , พฤษภาคม). " การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, "
วารสารวิชาการ. 2 (5) : 3 - 30.
- ทิตนา แหมมณี และคนอื่นๆ. (2541). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ธีรยุทธ์ เสนิงส์ ณ อยุธยา. (2524). **พฤติกรรมครูในการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2542). **การวัดเจตคติ**. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- (2541). **พฤติกรรมองค์การที่เอื้อต่อความเป็นครูเก่งและดี : กรณีศึกษาข้าราชการครูที่
สำเร็จการศึกษาจากโครงการคุรุทายาทของสถาบันราชภัฏ**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัย
และพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2520). **ในรวมรายงานการวิจัย**. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- (2525). **การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นงลักษณ์ สนธิสุวรรณ. (2544). **การศึกษาทัศนคติของครูระดับก่อนประถมศึกษา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาที่มีต่อการประเมินด้วยการสะสมงาน**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา
ปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ อ่วยสุข. (2536). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในโครงการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียน
จังหวัดสุพรรณบุรีที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบสหรั่วมใจกับวิธีการเรียนแบบ
ปกติ**. ปรินซ์นิพนธ์ ก.ศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นงเยาว์ กอสนาน. (2540). **การนำความรู้และทักษะจากการฝึกอบรมไปใช้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กรมสามัญศึกษา**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นรา บุรณรัช. (2518). **พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นลินี ทีหอดำ. (2541). **ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหาและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา เล็กบำรุง. (2518). **พฤติกรรมการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บัญชา แสงทวิ. (2538). **การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2536). **การนิเทศภายในโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชู โรจนเสถียร. (2538 , เมษายน). " พัฒนารูปแบบการศึกษา, " *วิทยาจารย์*. 93 (4) : 7.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2535). **คู่มืออาจารย์ ; การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : B & B Publishing.
- บุญนา ทานสัมฤทธิ์. (2538 , กุมภาพันธ์ - มีนาคม). " ทำได้อย่างนี้เป็นครูที่ดีแน่นอน, " *วารสารร่มไทยทอง*. 4 (23) : 6 - 8.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). **การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกาทำงานของข้าราชการ**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญส่ง ลอยสุวรรณ. (2531 , กรกฎาคม). " แนวคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ, " *สารพัฒนาหลักสูตร*. 7 (76) : 41 - 45.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2539). **การปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2526). **ผู้นำและพฤติกรรมการบริหารงาน**. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2541). **คิดเก่ง สมองไว**. กรุงเทพฯ : บริษัทโปรดักทีฟบุ๊ค.
- (2544). **เอกสารประกอบการสอนวิชา ปถ. 601**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545). **การปฏิรูปการเรียนรู้ : การศึกษาความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของครูโรงเรียนสังกัดองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ**. งานวิจัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ประเวศ วะสี. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว.
- (2539). **การปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- (2542, มกราคม). "วิสัยทัศน์ของกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน," **วารสารวิชาการ**. 2 (1) : 8 - 11.
- ปริญญา ณ วันจันทร์. (2536). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา เศรษฐีธร. (2524, มกราคม). "คุณภาพ คุณธรรม และความรู้," **ครูปริทัศน์**. 6 (1) : 58 -62.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : มปท.
- เปลื้อง ณ นคร. (2516). **จิตวิทยาสำหรับชีวิต**. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2525). **โครงสร้างของหลักสูตรทั่วไป**. กรุงเทพฯ : มปท.
- พจนนา สุวรรณประทีป. (2532). **การรับรู้เกี่ยวกับพิษภัยของการบริโภคอาหารที่มีสิ่งปนเปื้อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2533). **ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). **การบริหารบุคลากรในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- พนาลัย อยู่สำราญ. (2535). **ตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในเขตการศึกษา 1**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พบพร บำรุงจิตร. (2542). **การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรชูลี อาชาวำรุง. (2541). **รูปแบบการศึกษาไทยที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิทย์ อรุณทอง. (2541). **การศึกษาความคิดเห็นของครู และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พอทิพย์ เพชรโปรี. (2529). **การประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา : การฝึกอบรมนำร่องภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัฒน์ น้อยแสงศรี. (2526). **การศึกษาสภาพการเรียนการสอนทักษะทั้งสี่ของวิชาภาษาอังกฤษในสถาบันระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย : รายงานการวิจัย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

- พุทธทาสภิกขุ. (2522). สำนักสวนโมกขผลารามไชยา. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2522.
ใน เสนีย์ มีทรัพย์. " การเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านคุณธรรมนิยมของครูประถมศึกษา
กับนักศึกษาฝึกหัดครูสุดท้าย ในจังหวัดสงขลา. " วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2540). *ปฏิรูปการศึกษา : แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : มปท.
- มณีนภา ชุตินบุตร. (2542 , สิงหาคม). " การศึกษาสภาพการเรียนรู้จากหนังสือของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 , " *วารสารวิชาการ*. 2 (8) : 39.
- มรกต อิศรานุวัฒน์. (2541). *การศึกษาความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนของครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ*. ปริญญา
นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- มานะ รัตนโกเศศ. (2532, ตุลาคม - พฤศจิกายน). " การพัฒนาครู : หัวใจสำคัญของการพัฒนาการ
ศึกษา, " *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. 24 (1).
- ระวีวรรณ พันธุ์พานิช. (2532). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พลศึกษา.
- . (2541). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ระวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2533). *การวัดทัศนคติเบื้องต้น*. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนพร ระวังทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ :
เลิฟแอนด์ลีฟเพรส จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525*. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน.
- . (2541). *การศึกษาไทยในเวทีโลก : รวมบทความทางการศึกษาในรอบปี พ.ศ. 2540 -
2541*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรมณี , พระราช. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ศรีสมร พุ่มสะอาด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถานฟื้นฟูสุขภาพล้าลูกกา
ปทุมธานี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2529.
- วนิดา สิทธิธฤตย์. (2542). " พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช : พระประทีปแห่ง
การศึกษาไทย, " *วารสารทิวแก้ว*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
3 (5) : 8 .
- วันหนึ่ย์ ชูศิลป์. (2525). *สถิติและการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ ธีรดากร. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครู
พระนคร.

- วาสนา รบกล้า. (2541). **ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครนายก.** ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย ดิสสระ. (2535). **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2521, มิถุนายน). " ความต้องการพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ, " **ประชาศึกษา.** 29 (10) : 2 - 5 .
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2521). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิเชียร ประยูรชาติ. (2520). **พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ.** ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัช วรรณรัตน์. (2535). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย.** กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิราพร พงศ์อาจารย์. (2542). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย.** พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วีรบุช ปิณฑวณิช. (2543 , พฤษภาคม). " โรงเรียนพร้อมปฏิรูปการเรียนรู้แค่ไหน ? , " **วารสารสาธิตปฏิรูป.** 3 (26) : 14 - 20 .
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). **เจตคติ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2532). **ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร.** ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2542, พฤษภาคม). " ครุตามแนวพระราชดำริ ", **วารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร.** 22 (8) : 2 - 8.
- ศรีสมร พุ่มสะอาด. (2530). **การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา.** ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หน่วยศึกษานิเทศก์. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- , **สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2541). ร่างแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2541 - 2549.** เอกสารอัดสำเนา.
- สัจจ อุทรานันท์. (2532). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ.** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมกิจ กิจพูนวงศ์. (2539). **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร.** ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (เอกวัดผลการศึกษา) : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมเดช สีแสง และคนอื่น ๆ. (2544). **เอกสารประกอบการสัมมนาหกรมความก้าวหน้าของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.** สปจ. เพชรบูรณ์.

- สมภพ สุขกลัด. (2543). **การรับรู้ของข้าราชการครูจังหวัดกาญจนบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. ปริญญาโท กศ.ม. (เอกบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (2535). **ความรู้ สื่อนาคค.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิปปนนท์ เกตุทัต และคนอื่น ๆ. (2539). **ยุทธศาสตร์การศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : บมจ. ธนาคารกสิกร ไทย.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2520). **การปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สิริรัตน์ เทียมเสริมวงศ์. (2543). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการขาย โดยการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับการสอนแบบปกติ**. ปริญญาโท กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุกานดา บัณฑิตยารักษ์. (2530). **ทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อการปฏิบัติงานอนามัยในชนบท**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุกรี เจริญสุข และคนอื่น ๆ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลป ดนตรี กีฬา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานก รัฐมนตรี.
- สุจิต เพียรชอบ. (2524). **หนังสือเรียนภาษาไทย ท 061 : ภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดง**. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของครูสภา.
- สุทัศน์ แดงทอง. (2528). **พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท**. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2538). **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารตำราสถาบันราชภัฏ สวนดุสิต.
- สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์. (2543). **ร่วมคิดร่วมเขียนปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สมณทา พรหมบุญ. (2543, กรกฎาคม). "นักเรียนเป็นศูนย์กลาง : ความเข้าใจผิดที่ต้องรีบแก้ไข , " **วารสารการศึกษา กรุงเทพมหานคร**. 23 (10) : 11.
- สมณทา พรหมบุญ และคนอื่น ๆ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานก รัฐมนตรี.
- สมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). **สาระและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตรและการ สอนระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ เตียวอิตเรศ. (2527). **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุรพาสาส์น.
- สุรินทร์ สรสิริ. (2515, กรกฎาคม). "ครูดีนั้นเป็นอย่างไร , " **วิทยจารย์**. 5 : 3 - 9 .
- หนู ประธาน. (2516). **การศึกษาผลการสอนแบบสืบสวน (Passive Inquiry) ที่มีต่อการคิด แบบสืบสวนสอบสวน ทัศนคติทางวิทยาศาสตร์และแบบการรับรู้ (Cognitive styles)**. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- อรัญญา ฤาชัย. (2541). **การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู**. ปริญญาโท ก.ศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิญา เหมระ. (2544). **การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5**. สารนิพนธ์, กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิรักษ์ มกรเสน. (2537). **ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1**. ปริญญาโท กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี กิจพยัคฆ์ และคนอื่น ๆ. (2523). **โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี ความฝันที่ยังไม่สลาย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารมณ เพชรชื่น. (2527). **เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษาในระดับประถมศึกษา**. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- อำไพ สุจริตกุล และคนอื่น ๆ . (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : การฝึกฝนกาย วาจา ใจ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.
- อำรุง จันทวานิช และไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2542 , กันยายน) " การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ," **วารสารวิชาการ**. 2 (9) : 5.
- อุไรพร พานิชกุล. (2539). **พฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาตนของครูผู้สอนนิเทศศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพังงา**. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2542, ธันวาคม). " กลยุทธ์ทางการศึกษา : ผู้เรียนสำคัญที่สุด ," **วารสารวิชาการ**. 2 (12) : 34.
- Goldenson , Robert and M. Longman. (1985). **Dictionary of psychology and psychaitry**. New York : Longman Inc.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. New York : McGraw - Hill.
- Guralnik , David. B. (1986). **Webster ' s New World Dictionary of the American Language**. Second College Edition. 1 st ed. Cleveland , Ohio : Prentice - Hall Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก

หัวหน้าภาคหลักสูตรและการสอน
สาขาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นายอุดมศักดิ์ นาคี

หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวจรัสลักษณ์ สุขพาณิชย์

อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข.
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726, 5644

ที่ ทม 1012/ 3549

วันที่ 13 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

 เนื่องด้วย นางสมศิริ อรัญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริยุภา พูลสุวรรณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

 จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสมศิริ อรัญ ซึ่งจะประกอบเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1012/ 3551

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/3 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสมศิริ อรัญ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคุณภาพของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริยุภา พูลสุวรรณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำ ปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อุดมศักดิ์ นาคี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสมศิริ อรัญ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 3550

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปทุมวนาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวสมศิริ อรัญ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริยา พูลสุวรรณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์จรัสลักษณ์ สุกพาณิชย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสมศิริ อรัญ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ภาคผนวก ค.

หนังสือติดต่อขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

ที่ ทม 1012/ 3607

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

18 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระบัว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวสมศิริ อรัญ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริยุภา พูลสุวรรณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิติมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ครูผู้สอนนักเรียนระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 – 6 ตอบแบบสอบถามการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในระหว่างเดือนมิถุนายน 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสมศิริ อรัญ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ภาคผนวก ง.
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ทม 1012/ 5151

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๘ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวสมศิริ อรัญ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริยุภา พูลสุวรรณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิติมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร คึงเอกสารที่แนบ ตอบแบบสอบถามการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในระหว่างเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสมศิริ อรัญ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และจะกรุณามิหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร ะหวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานการศึกษา กองวิชาการ โทร. ๐๒๔๓๑ ๒๐๔๗)

ที่ วันที่ กรกฎาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำปริญญานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการเขตประเวศ

ด้วย บันทึกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีหนังสือ ที่ ทม ๑๐๑๒/๕๑๘๑ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ขออนุญาตให้ นางสาวศิริ อรัญ นิสิตปริญญาโท วิชาเอก การประถมศึกษา ซึ่งกำลังดำเนินการวิจัยประกอบการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง " การศึกษาคุณภาพครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ " เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ของ โรงเรียนเอกชนเพื่อถอนุสรณ์ โดยวิธีตอบแบบสอบถาม รายละเอียดผู้วิจัยจะประสานกับทางโรงเรียนเป็น การภายในเอง

สำนักงานการศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพครู สมควรอนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และแจ้งผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวให้ความร่วมมือใน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นางไพรัช อรรถกานนบท)

รองผู้อำนวยการสำนักงานศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานศึกษา

รายชื่อโรงเรียน : สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริยาราม	สำนักงานเขตพระนคร
2. โรงเรียนวัดสิตาราม	สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
3. โรงเรียนวัดธรรมมาภิรตาราม	สำนักงานเขตดุสิต
4. โรงเรียนกิงเพชร	สำนักงานเขตราชเทวี
5. โรงเรียนวัดสร้อยทอง	สำนักงานเขตบางซื่อ
6. โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม	สำนักงานเขตบางคอแหลม
7. โรงเรียนวัดยานนาวา	สำนักงานเขตสาทร
8. โรงเรียนบางจาก	สำนักงานเขตพระโขนง
9. โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์	สำนักงานเขตบางนา
10. โรงเรียนประชากรราษฎร์บำเพ็ญ	สำนักงานเขตห้วยขวาง
11. โรงเรียนบ้านบัวมด	สำนักงานเขตบางเขน
12. โรงเรียนรัตนโกสินทร์	สำนักงานเขตจตุจักร
13. โรงเรียนวัดเทพศิลา	สำนักงานเขตบางกะปิ
14. โรงเรียนวัดบึงทองหลาง	สำนักงานเขตบางกะปิ
15. โรงเรียนวัดบางเคย	สำนักงานเขตบึงกุ่ม
16. โรงเรียนคชเพื่อกอนุสรณ์	สำนักงานเขตประเวศ
17. โรงเรียนมีนบุรี	สำนักงานเขตมีนบุรี
18. โรงเรียนคันทนาขาว	สำนักงานเขตคันนายาว
19. โรงเรียนสุเหร่าชีรอ	สำนักงานเขตสะพานสูง
20. โรงเรียนสามแยกคลองหล่อแหล	สำนักงานเขตสะพานสูง
21. โรงเรียนวัดยางสุทธาราม	สำนักงานเขตบางกอกน้อย
22. โรงเรียนวัดคูสิตาราม	สำนักงานเขตบางกอกน้อย
23. โรงเรียนวัดท่าพระ	สำนักงานเขตบางกอกใหญ่
24. โรงเรียนวัดดลิ่งชัน	สำนักงานเขตดลิ่งชัน
25. โรงเรียนวัดเทพากร	สำนักงานเขตบางพลัด
26. โรงเรียนวัดสี่ตุก	สำนักงานเขตจอมทอง
27. โรงเรียนนาหลวง	สำนักงานเขตทุ่งครุ
28. โรงเรียนวัดเวฬุราชิน	สำนักงานเขตธนบุรี
29. โรงเรียนวัดทองเพลง	สำนักงานเขตคลองสาน
30. โรงเรียนวัดทองนพคุณ	สำนักงานเขตคลองสาน

๙ ภาคผนวก จ.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้
เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามความรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตอนที่ 3 สอบถามเจตคติของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดพิจารณาตอบตามความเป็นจริงที่สุด และขอความกรุณาตอบทุกข้อเพื่อให้ข้อมูลชุดนี้มีความสมบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครให้ดียิ่งขึ้น

3. คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ และการนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นการนำเสนอในภาพรวมของกลุ่มครูทั้งหมด ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลแต่อย่างใด

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือ

นางสมศิริ อรัญ
 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คุณภาพของครู

หมายถึงคุณภาพในด้านคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของครูโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่

1. ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจตามการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ด้านเจตคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3. พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ครูต้องจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

2. การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ ครูต้องจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะกระบวนการคิด ผู้เรียนสามารถคิด ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนรู้จักการตั้งปัญหา และหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3. จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และได้ฝึกปฏิบัติ ครูต้องจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถอธิบายและสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ ครูนำประสบการณ์จริงในสังคมและชุมชนมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย

4. การจัดการเรียนการสอนอย่างผสมผสานความรู้หรือบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและสมดุล ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม ครูนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงหลอมรวมกันให้เป็นเรื่องเดียวกัน หรือนำเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เข้ามาสอดแทรกในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

5. การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนควรให้ร่มรื่นน่าอยู่ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ผู้เรียนสามารถใช้สื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการศึกษาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

6. การจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ครูต้องจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตลอดจนนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากญาติพี่น้อง พ่อแม่ เพื่อนบ้าน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน ฯลฯ

7. การประเมินผู้เรียน ให้พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติดุติกรรมการเรียนขณะร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง กรุณาเติมข้อความลงในช่องว่างหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○
ตามความเป็นจริงที่สุด

1. ชื่อโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติหน้าที่.....
2. เพศ
 - ☐ ชาย ☐ หญิง
3. อายุ
 - ☐ 21 - 30 ปี ☐ 31 - 40 ปี
 - ☐ 41 - 50 ปี ☐ 51 - 60 ปี
4. สถานภาพ
 - ☐ โสด ☐ สมรส แต่ไม่มีบุตร
 - ☐ สมรส และมีบุตร ☐ ม่าย
5. วุฒิกการศึกษา
 - ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
6. ประสบการณ์การทำงาน
 - ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6 - 10 ปี ☐ 11 - 15 ปี
 - ☐ 16 - 20 ปี ☐ มากกว่า 20 ปี
7. ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - ☐ ไม่เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้
 - ☐ เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง
 - ☐ เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ 2 ครั้ง
 - ☐ เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้มากกว่า 2 ครั้ง

ตอนที่ 2 สอบถามความรู้ของผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือ ที่ท่านเห็นว่าเป็นจริงเกี่ยวกับ
ตัวท่านมากที่สุด เกี่ยวกับความรู้ในการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ท่านมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยระดับใด					
1.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล					
3.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย					
4.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะกระบวนการคิด					
5.	การฝึกผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง					
6.	การให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการตั้งปัญหาและการแก้ไขปัญหา					
7.	การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสังคมและชุมชน					
8.	การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ					
9.	การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
10.	การสอนแบบบูรณาการ					
11.	การนำเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เข้าสอดแทรกในการเรียนการสอน					
12.	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงามในการสอน					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ท่านมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยระดับใด					
13.	การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข					
14.	การจัดมุมความรู้ทั้งในห้องเรียนและบริเวณนอกห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง					
15.	การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งในห้องเรียนและรอบบริเวณโรงเรียน					
16.	การดำเนินการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนนอกห้องเรียน และนอกโรงเรียน					
17.	การวางแผนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากคนใกล้ชิด ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน และบุคคลอื่น					
18.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนทุกเวลาและทุกสถานที่					
19.	การประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ และความแตกต่างของผู้เรียน					
20.	การประเมินผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งการพิจารณาพัฒนาการเรียน ความประพฤติ พฤติกรรม ขณะเรียน ผลงาน และการทดสอบ					
21.	การนำความรู้เกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้					

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับเจตคติของผู้สอน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
1.	การสอนที่เน้นความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ทำให้ครูสอนเนื้อหาไม่ทัน					
2.	การจัดเนื้อหาและกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ร้อนในหลักวิชาการ					
3.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเป็นการสร้างภาระให้ครูมากเกินไป					
4.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะกระบวนการคิด ควรจัดหลังจากสอนเนื้อหาจบบทแล้ว					
5.	การฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการคิด การจัด และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการกระทำที่ต้องใช้เวลาและน่าเบื่อหน่าย					
6.	การพัฒนาผู้เรียนโดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการกระทำที่ท้าทายความสามารถของครู					
7.	การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบ - การณ์จริงในสังคมและชุมชน เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน					
8.	การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่จำเป็นต้องจัด					
9.	การฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง แม้จะช้า แต่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน					
10.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างผสมผสาน เป็นสิ่งที่ครูไม่มีความชำนาญ					
11.	การสอนแบบบูรณาการ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
	ท่านเห็นด้วยในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยระดับใด	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
12.	การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมเข้าในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ไม่เกิดประโยชน์ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร					
13.	การจัดมุมความรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนและผู้เรียนที่ควรช่วยกันทำ					
14.	การใช้ท้องถิ่นและรอบบริเวณโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากกว่าการอ่านในตำรา					
15.	การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากกว่าครูผู้สอน					
16.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษานอกสถานที่บ่อย ๆ เป็นการสิ้นเปลืองเงิน ที่ให้ผลไม่คุ้มค่า					
17.	การวางแผนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน และบุคคลอื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ - อย่างกว้างขวาง					
18.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนทุกเวลา ทุกสถานที่ ควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารดำเนินการ					
19.	การประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรทำ แม้จะเสียเวลามาก					
20.	การประเมินผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งการพิจารณา การพัฒนาการเรียนรู้ ความประพฤติ พฤติกรรม ขณะเรียน ผลงานและการทดสอบ เป็นการประเมินที่มากเกินไป					
21.	การประเมินผู้เรียน ครูควรกำหนดรูปแบบและการให้คะแนนที่แน่นอน ให้เหมือนกันทุกกลุ่มวิชาเพื่อความเที่ยงตรงในการประเมินผลการเรียน					

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542					
2.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเป็นสำคัญ					
3.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย					
4.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการคิด					
5.	ฝึกผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง					
6.	ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการตั้งปัญหาและการแก้ไขปัญหา					
7.	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสังคมและชุมชน					
8.	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ					
9.	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทุกคนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
10.	สอนแบบบูรณาการ					
11.	นำเนื้อหาวิชาอื่น ๆ สอดแทรกในการเรียนการสอน					
12.	จัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงามทุกชั่วโมงที่สอน					
13.	จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข					
14.	จัดมุมความรู้ทั้งในห้องเรียนและบริเวณนอกห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ท่านกระทำในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยระดับใด					
15.	ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งในห้องเรียน และรอบบริเวณโรงเรียน					
16.	ดำเนินการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และนอกโรงเรียน					
17.	วางแผนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากคนใกล้ชิด ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน และบุคคลอื่น					
18.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนทุกเวลาและทุกสถานที่					
19.	ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมของเนื้อหา และความแตกต่างของผู้เรียน					
20.	ประเมินผู้เรียนทุกด้าน ทั้งการพิจารณาการพัฒนาการเรียน ความประพฤติ พฤติกรรมขณะเรียน ผลงาน และการทดสอบ					
21.	นำความรู้เกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสมศิริ อรัญญ
วัน เดือน ปีเกิด	11 มิถุนายน 2501
สถานที่เกิด	อำเภอตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	40 / 1127 หมู่บ้านประชานิเวศน์ 3 ถนนงามวงศ์วาน ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง นนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสระบัว แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2517	มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ. 3) จากโรงเรียนวัดน้อยใน
พ.ศ. 2519	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น (ป.กศ. ต้น) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2521	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2524	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (การประถมศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ